

ATEITIS

VASARIS—FEBRUARY 1985

VOL. LXXV No. 2



Mano tauta (eil. — V. Kazokas	29
Kanada — kraštas, kuriame gyvename — R. Vaštokas	30
Ateitininkai Kanadoje, pirmieji metai — S. Petraitienė	32
Moksleivių kuopos pirmieji metai Toronte — kun. J. Staškus	33
Hamiltono ateitininkai — K. Mileris	36
Montrealis	38
Maišas aukso (alegoria) — V. Tamulaitis	39
Žymieji mūsų mirusieji — R. Sakalaitė-Jonaitienė	42
Kanados ateitininkų įnašas į lietuvišką veiklą — O. Gustainienė	46
Tik vienas šuolis (eil.) — V. Kolyčius	48
Ateitininkų stovyklos Kanadoje — V. Kolyčius	49
Pirmosios Kanados ateitininkų stovyklos — J. Andrulis	50

Šis Ateities numeris yra skirtas Kanados ateitininkams. Viršelio iliustracija Giedrės Čepaitytės.

VYRIAUSIA REDAKTORĖ: Stasė Petersonienė, 2534 West 40th Street, Chicago, IL 60632, USA. Tel.: (312) 847-1693

REDAKCINĖ KOLEGIJA: Rima Janulevičiūtė, Ramunė Kubiliūtė, Gytis Liulevičius, Vėjas Liulevičius, Linas Palubinskas, Raminta Pemkutė, Arūnas Pemkus, Darius Polikaitis, Birutė Tamulynaitė, Arvydas Žygas.

TECHNINIS REDAKTORIUS: Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS: Juozas Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL 60629, USA. Tel.: (312) 434-2243.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė Jono Kuprio.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada \$12.00. Single copy \$1.50. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1985 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

Neklausk, ar upė nori tekėti —
 Ji teka!
 Neklausk, ar tauta nori gyventi —
 Ji gyvena!
 Mano tauta kaip upė: ji gyvena ir teka.

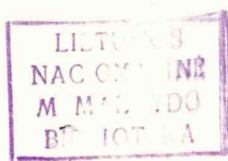
Mano tauta kaip upė:
Ji maištinga pavasariais,
Kai pralaužia ledus
Ir, iš krantų išėjus,
Plačiai išsilieja.
Ji drumzlina rudeniais
Ir pasiduoda prievartai žiemą...
Mano tauta kaip upė —
Ji verčias verpetais,
Ji krinta kriokliais,
Banguoja lygumom
Užtikrintai ir išdidžiai.

Mano tauta kaip upė —
Kai teka per girias,
Jos vanduo tamsiai žalias;
Kai skuba per molynus,
Ji skausmingai parausta;
Kai lygumom banguoja,
Jos veidas giedras kaip dangus.
Bet ji viena ir ištisa —
Toji pati nuo versmių iki žiočių,
Toji pati per laiką ir kartas!

Mano tauta kaip upė —
Ji teka ir teka ir teka,
Plukdydama valtis, laivus ir šapus,
Kurie, sakosi, rodo jai kryptį —
Bet ji teka ir teka, ir jos kelrodžiai
Nuosėdom grimsta
Ir dingsta.

Neklausk, ar upė nori tekėti —
Ji teka!
Neklausk, ar tauta nori gyventi —
Ji gyvena!
Mano tauta kaip upė: ji gyvena ir teka.

Vincas Kazokas
(1919–1984)



„Ateitis” — skirta Kandos ateitininkams

Sveikiname Kanados ateitininkus šiais ateitininkų jubiliejiniais metais iš savosios veiklos surinkusius gausią medžiagą ir išleidsius du „Ateities” numerius. Čia Jūs randate patys save svetingoje Kanadoje.

„Ateitis” dėkoja dr. Onai Gustainienei, šių numerių medžiagos rinkėjai ir koordinatoriui, visiems straipsnių ir savos kūrybos autoriams, mecenatams, aukų rinkėjui A. Puteriui.

Telydi šiuos mūsų metus meilė Kristui, Lietuvai ir Ateitininkijos šeimai.

„Ateities” redakcija ir administracija



Dr. Ona Gustainienė

Dr. Romas Vaštokas

Kanada — kraštas, kuriame gyvename

Kanada tai viena iš plačiausių ir įvairiausių šalių. Nors ir gyventojų skaičiumi negausi, nors ir neturi gilių istorijos nei didelio įnašo žmonijos kultūrai, tačiau visokeriopa savo gamta, augmenijos ir gyvulijos įvairumu, bei žaliavos turtingumu neturi lygios.

Žemės paviršius dengtas lygumomis, kalnynais, granito uolienomis, aukštais kalnais ir ledynų plotais. Vakarinis pajūris iškarpytas gilių fiordų, rytuose vandenynas terpiasi į plačias įlankas, o šiaurės vandenys pribarstyti daugybe salų. Tarp rytų ir vakarų krantų kraštas pilnas beskaičių ežerų, upių ir upelių.

Tarp kalnų, ežerų ir upių žemę kloja didžiuliai miškų plotai. Einant į šiaurę, spygliuočiai retėja ir keičiasi į smulkią tundros augmeniją ir amžinai įšalusius atšiaurio pusnynus. Į pietus, į vidurio lygumas, stambi žolė dengia prerijos provincijas. Čia kadaise ganėsi milžiniškos kaimenės laukinių jaučių, o dabar banguoja kviečių dirvos ir stovi mėsinių karvių ūkiai.

Didžiuliai šiaurės plotai visai neapgyvendinti, išskyrus vietas, kur kertami miškai popieriaus gamybai, kur kasyklos geležies ar nikelio ar urano rūdos, arba kur aptiktos naftos versmės ar tiesiami dujų linijos vamzdžiai į pramonės centrus pietuose.

Kanados ekonomija pastatyta ant žemės ir gamtos išteklių išnaudojimo: miško gaminių, mineralinių žaliavų, ūkio ir žvejones produktų. Net ir krašto kūrmosi laikais prekyba laukinių gyvulių kailiais skatino ateivius vis toliau į vakarus. Bebras turėjo tokios ūkinės reikšmės kolonistams, kad pagaliau buvo priimtas valstybės ženklų.

Tik pastaruoju metu, kai keičiasi ekonominė

pasaulio sudėtis, jaučiamas ir Kanadoje reikalingumas praplėsti gamybos ir įmonės pamatus ir sumažinti priklausomybę žaliavų išnaudojimui. Panašus savarankiškumas jaučiamas ir kultūrinėje srityje, kur norima rasti savitos tautinės išraiškos atsparas gyvenant JAV šešėlyje. Visa tai padeda ir tautinėm mažumom išlikti, nes į Kanados valstybės suvokimą įeina daugiakultūrinis palikimas.

Daugumas kanadiečių, trys ketvirtadaliai, gyvena pietų Ontario ir pietų Kvebeko dalyse, pagal JAV sieną. Čia yra ir didesni pramonės centrai ir dirbamos žemės plotai. Čia telkiasi ekonominis, politinis ir kultūrinis gyvenimas.

Šiame pietų pasienio ruože, šešiolikto amžiaus viduryje, ir prasidėjo europiečių imigrantų istorija. Prancūzų pirkliai, misionieriai ir ūkininkai statė miškuose sodybas ir, užmezgę ryšius su senaisiais šalies gyventojais indėnais, pradėjo brangiųjų kailių prekybą.

Iš prancūzų rankų Kanadą perėmė anglai 1763 metais. Tačiau prancūzų kolonistai palankių įstatymų dėka nenutauto ir išlaikė savo kalbą, tautybę ir tradicijas. Tam daug padėjo ir prancūzų skaičius, nes ir dabar jie sudaro trečdalį gyventojų. Apie pusę Kanados gyventojų yra anglosaksų kilmės, o likusieji atvykę iš Tolimųjų Rytų ar iš Europos pietų ar šiaurės.

Pastarųjų tarpe yra ir Kanados lietuviai. Nors tikslų žinių apie pirmuosius lietuvių ateivius ir nėra, jie čia atvyko apie 1900 metus, žymiai vėliau negu į JAV. Būrėsi jie Montrealio ir Toronto didmiesčiuose, nors dalis keliavo į vakarus.

Pirmieji imigrantai persikėlė iš Anglijos ir Škotijos, kur jie buvo anksčiau atvykę iš Lietuvos, bėgdami nuo carinės rusų kariuomenės ir politinių persekiojimų. Po 1905 revoliucijos nauja banga lietuvių pasiekė Kanadą, dalis jų Didžiojo Vilniaus Seimo dalyviai, pabėgę iš caro kalėjimų.

Kanados lietuvių skaičius pamažu augo taip kad prieš Antrąjį karą buvo apie 7000 tautiečių. Naujausia imigrantų lietuvių banga pasiekė Kanadą 1947 metų pradžioje. Tai tremtiniai, kurių skaičius 1957 metais siekė apie 15,000 asmenų. Šiuo metu Kanadoje lietuvių skaičius gali siekti kokius dvidešimt devynis tūkstančius.

Pirmųjų ateivių socialinė padėtis buvo vienoda. Daugumas jų buvo ūkininkai, kurie, neturėdami savo ūkių ir pradžioje negalėdami jų įsigyti, tapo paprasčiausiais darbininkais. Didelė ateivių dalis dirbo siuvyklose, geležies pramonėje, kasyklose, žemdirbystėje. Kiek stipriau įsikūrę, daug kas įsigijo ūkius, krautuves, valykla, restoranus.

Tremtinių tarpe buvo visokių profesijų ir specialybių žmonių: amatininkų, advokatų, inžinierių, prekybininkų, kultūrininkų. Pačioje pradžioje daugelis tremtinių kito miškuose, dirbo kasyklose ar ūkiuose, bet vėliau susirado tinkamesnius darbus miestuose, kur apsistojo kolonijose, steigė organizacijas, vaikus leido į mokyklas ir į aukštesnius mokslus.

Organizacinis gyvenimas reiškėsi nuo pat įsikūrimo pradžios. Pirmoji savišalpinė Šv. Antano ir Šv. Povilo draugija įsikūrė 1904 Montrealyje, kur sekančių metų bėgyje pradėjo organizuotis ir pirmoji Kanados lietuvių katalikų parapija, pasistačiusi Šv. Kazimiero bažnyčią 1915 metais. Įsikūrė ir pašalpinis DLK

Vytauto klubas 1907 metais, kur veikė chorai, vaidintojų grupės, jaunimo rateliai. Su tremtinių atvykimu įsikūrė nauja Aušros Vartų parapija.

Toronte organizacinis veikimas pasireiškė kiek vėliau, kai 1920 metais įsisteigė savišalpinė Šv. Jono draugija, kurios iniciatyva įkurta Šv. Jono Krikštytojo parapija 1928 metais. Kiek vėliau, 1953 metais, įsikūrė vienuoliai pranciškonai ir pasistatė vienuolyną ir bažnyčią. Tarp šių parapijų ir lietuvių namų išsivystė aktyvi ir plati organizacinė veikla.

Dar dvi palyginamai gausios kolonijos yra Hamiltone ir Winnipege, kur įkurtos parapijos ir pastatytos bažnyčios.

Kanados lietuvių Bendruomenė pradėjo veikti 1952 metais, metėsi į platų organizacinį darbą ir įsteigė skyrius net dvidešimtyje mažesnių kolonijų. Veikimo tinklas buvo toks platus, kad 1960 metais Toronte buvo apie penkiasdešimt organizacijų, apimančių visokias kultūrinės, socialinės, politinės, profesinės, tautinės ir jaunimo grupes.

Jų tarpe klestėjo ir ateitininkai. Sendraugiai susiorganizavo pirmieji, ką tik atvykus tremtiniams į Torontą 1948 metais. Veikimą pradėjo Šv. Jono parapijoje. Kiek vėliau ateitininkai įsikūrė ir Montrealyje, Hamiltone ir Winnipege.

Peržvelgiant Kanados lietuvių ateivių ir tremtinių istoriją, kuriai jau virš aštuoniasdešimt metų, matosi didelis tautinis sąmoningumas, organizacinis sugebėjimas, rūpestis dvasinėmis vertybėmis, ir jaunosios kartos švietimas. Tuo pačiu pastebimas didelis lietuvių įnašas ir į Kanados krašto ekonominį bei kultūrinį gyvenimą. Visi tai teigiami praeities požymiai, kurie duoda vilties ateities darbams ir tautiniams užsiužimams.



1951 m. rudens Toronto sendraugių ateitininkų iškyla High Park.

ATEITININKAI KANADOJE

Pirmieji metai

Kaip kiekviena lietuvių tremtinių organizacija, taip ir ateitininkai savo pirmuosius organizacinius žingsnius Kanadoje pradėjo, kai atsirado didesnis lietuvių skaičius. Pirmosios vietovės, kur įsikūrė ateitininkų vienetai, ir buvo Torontas, Montrealis, Hamiltonas. Nuo pat ateitininkų egzistavimo pradžios Kanadoje Torontas buvo laikomas sąjūdžio centru. Čia *ateitininkų kuopa nuo 1948 metų ėjo ir Centro Valdybos pareigas*. Pirmąją Centro Valdybą sudarė pirm. P. Bražukas, vicepirm. A. Bajorinas, sekret. P. Abromaitienė, spaudos reikalams St. Dargis, išdin. V. Aušrotas ir narė R. Jakimavičiūtė-Bražukienė.

Kaip žinoma, Ateitininkų Federaciją sudaro trys sąjungos: moksleivių, studentų ir sendraugių. Prisitariant prie vietos ir laiko sąlygų, pradžioje Kanados ateitininkai sąjungomis nesiskirstė — visi veikė kartu. Tačiau moksleiviai ateitininkai greitai pradėjo organizuotis ir veikti atskirai. Pirmosios ateitininkų moksleivių kuopos 1950 metais įsikūrė Montrealyje ir Hamiltone. Montrealy moksleivius organizavo A. Ankudavičius ir A. Puzarauskas, Hamiltone St. Verbickas ir Stasė Verbickaitė. Tų pačių metų gale sukrito ir torontiškiai. Čia moksleivių ateitininkų organizavimu rūpinosi K. Ašoklis, A. Ankudavičius, G. Laurinavičiūtė ir A. Gvazdaitytė.

1950 m. pirmas visuotinis ateitininkų atstovų suvažiavimas Toronte išrinko naują Centro Valdybą. Jos sudėtis tokia: pirm. dr. A. Juozapavičius, vicepirm. A. Bajorinas, sekret. St. Vanagaitė-Petraitienė, išdin. dr. Čepas, studentų reikalams — J. Žiūraitis, moksleivių — V. Aušrotas ir K. Ašoklis. Be to, suvažiavimas užgynė moksleivių savarankišką organizavimąsi ir būsimą valdybą įpareigojo stiprinti moksleivių ateitininkų judėjimą. Sendraugiai ir studentai palikti veikti kartu.

1951 m. moksleiviai išsirinko pirmąją Centro Valdybą. Ją sudarė pirm. K. Ašoklis, sekret. I. Gocėitaitė ir išdin. A. Ankudavičius. Tais pačiais metais buvo sušauktas ir sendraugių bei studentų suvažiavimas. Tame suvažiavime buvo prieita nuomonė, kad sendraugiai ir studentai sudaro vyresniųjų ateitininkų kuopas. Išrinkta valdyba: pirm. dr. A. Juozapavičius,

vicepirm. A. Bajorinas, sekret. St. Vanagaitė-Petraitienė ir narė V. Grigelytė.

1952 m. vėl buvo perrinktos centro valdybos. Vyresniųjų ateitininkų Centro Valdybą sudarė: pirm. dr. A. Juozapavičius, vicepirm. ir išdin. V. Kolyčius, sekret. St. Vanagaitė, studentų reikalams — St. Dargis ir narė V. Grigelytė. Moksleivių Centro Valdyba pareigom pasiskirstė taip: pirm. St. Verbickas, vicepirm. A. Bumbulis, sekret. St. Verbickaitė ir išdin. Vyšniauskas.

1953 m. Toronte įsisteigė pirmoji Kanadoje studentų ateitininkų kuopa. Tais metais buvo persitvarkyta iš naujo ir išrinkta vėl bendra Kanados ateitininkų Centro Valdyba: pirm. J. Andrulis, vicepirm. ir sekret. I. Matusevičiūtė, studentų reikalams ir išdin. I. Gocėitaitė, moksleivių įgaliotinis St. Verbickas ir narys Vyt. Šadreika. Ta valdyba pareigas eina iki šiolei.

Ateitininkai sau uždaviniu yra pasistatę pilnutinės asmenybės ugdymą. Jų ideologijos ir veikimo kertiniai akmenys yra šie penki principai: religiumas, tautiškumas, visuomeniškumas, inteligentiškumas ir šeimyniškumas. Tai sritys, kurios išsemia gyvenimo turinį. Šiais sunkiais tremties laikais ateitininkai atkreipė didelį dėmesį į tautiškumo sritį. Ypač yra susirūpinę jaunuomenės lituanistiniu ugdymo reikalu. Tad didelė reikšmė jaunuomenės suvažiavimuose, stovyklose, susirinkimuose yra skiriama lituanistikos klausimams.

Per tą laiką ateitininkai yra suruošę tris vasaros stovyklas, keturis suvažiavimus su viešais visuomeniniais pasirodymais.

Šiuo metu veikia vyr. ateitininkų kuopos šiose vietovėse: Toronte, Hamiltone, Montrealyje, Windsore ir Winnipege; moksleivių — Toronte, Hamiltone ir Montrealyje; studentų — Toronte.

Per tą laiką vyresniųjų bei studentų ateitininkų įvaskios vadu buvo kun. dr. J. Gutauskas, moksleivių — kun. B. Pacevičius.

*Lietuvių 11 Dienų leidinys, 1954 m. rugsėjo 4-5 d.d.
Šias žinias suteikė Stefa Petraitienė.*



Kanados ateitininkų suvažiavimas 1950 m. Liepos 1 d. Toronte. Pirmoj eilėje iš k.: V. Užupis, St. Gabaliauskas, prof. A. Damušis, prof. dr. K. Pakštas, kun.

P. Patlaba, J. Mikaila, dr. A. Šapoka, Pr. Alšėnas, A. Juozapavičius.



High Park. Stovi (atpažinti): K. Abromaitis, S. Paketuras, V. Užupis, A. Diržys, dr. A. Šapoka, V. Girčys, A. Daukša, E. Abromaitis. Sėdi: J. Andrulis, S. An-

drulienė, Alg. Ankudavičius, P. Bražukas, kun. B. Pacevičius, A. Taujenytė, I. Gotceitienė.

Kun. J. Gutauskas

Iš rinkinio „TIK VIENAS ŠUOLIS”

Tolimos viešnios

Ateina kartais
Aplankyti
Vargingos
Piemenėlio dienos,
Nebodamos
Sužeistų
Ražienom kojų.
Ir prašo nuoširdžiai:
„Sugrįžkime drauge
Į buvusį
Vaikystės rojų”.

Dienų procesija

Praėjusių dienų
Procesija mane lydi.
Žvelgiu į ją —
Ir sudreba širdis.
Tu vienas, Dieve, nežinau,
Ką jos apie mane
Tau pasakys

Mirties mirtis

Jau Viešpaties prisikėlimas
Jai buvo įspėjimas,
Kad kartą ji nuskęs
Į nebūties gelmes.
Naujoji žemė ir dangus
Mirties šešėly nebebus.

Ko drebate?

Ko drebate aukštai žvaigždelės,
Tamsos banga ten jūsų neužlies.
Tik nerimas — tai mano kelias
Ligi pat galo žemiškos buities.

Mano dienos

Mano dienos,
Kaip tie akmenėliai
Į pakalnę
Vis riedėjo,
Vis riedės.
Paskutiniai
Laiko trupinėliai
Tuoju nuo delno
Nusiris ir subyrės.

Paminklas

Nereikia man akmens paminklo —
Nuo laiko smūgių sutrupės.
Užteks ant mano kapo
Laukų žolės.

Altorius

Aš laisvę branginu
Ir prievartos nenoriu,
Bet žemėje bandau
Statyti Tau altorių.

Kun. J. Staškus

Moksleivių ateitininkų kuopos pirmieji metai Toronte



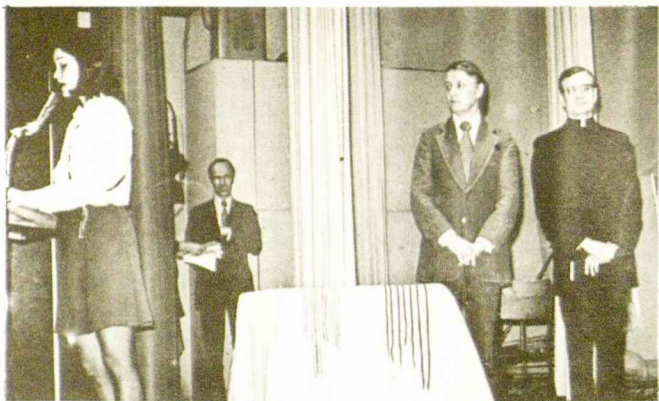
Toronto St. Šalkauskio moksleivių kuopa 1978 m.

Pirmieji Toronto moksleivių ateitininkų steigimosi žingsniai buvo pradėti 1951 m. pavasarį, kai Algis Ankudavičius, jaunuolis, besiruošiąs studijuoti inžineriją, sekmadieniais po pamaldų pradėjo apie save burti moksleivius ir vesti juos pasivaikščiojimams po miestą bei žaidimams į netoli nuo lietuviškos Šv. Jono Krikštytojo šventovės esantį Bellwoods parką. Tas laikotarpis taip aprašomas 1971 m. „Pirmyn, jaunime“ Toronto ateitininkų laikraštelyje: „Vieną gražią 1951 m. gegužės dieną išėjo Algis Ankudavičius (Ankus) iš Šv. Jono Kr. bažnyčios ir didžiulėje iš visų pasaulio kraštų suvažiuusių dypukų minioje pastebėjo dvi gražias merginas. Norėjo kaip nors su jomis susipažinti, bet nedrįso. Jam į pagalbą atėjo tada dar nevisai senas p. Kazimieras Ašoklis ir abi merginas Algiui pristatė. Viena buvo Aldona Gvazdaitytė, o kita — Gajutė Laurinavičiūtė. Kitas jaunuolis Algio vietoje būtų tuoj abi įsimylėjęs ir vieną kurią nors vedęs. Algis buvo gudresnis — įsteigė su jomis ateitininkų moksleivių kuopos branduolį, apie kurį greitai susispietė tokios išžymybės kaip Irena Gotceitaitė, Kazys Manglicas, Romas ir Stasys Vaštokai, Evaldas Kazlauskas, Simas Baršketis, Rūta ir

Irena Linkytės, Elė ir Ona Žekaitės, Aldona Urnavičiūtė, Valė ir Jonas Staškevičiai”.

Rudenį jau buvo įsteigta kuopa ir jai parinktas prof. Stasio Šalkauskio vardas. Kuopai pirmininkavo ir naujuosius organizacijos narius priesaikai ruošė Algis Ankudavičius, talkinamas dar dviejų jau moksleivių ateitininkų įžodį davusių narių — Irenos Gotceitaitės ir Kazimiero Manglico. Kuopa pirmaisiais mėnesio šeštadieniais rinkdavosi į Šv. Jono Krikštytojo šventovę Mišioms ir visi organizuotai eidavo Komunijos. Paskui po pamaldų kuopa turėdavo savo susirinkimą, kurio metu būdavo skaitomi bei kritikuojami kuopos narių parašyti įvairiomis temomis referatai.

Toliau „Pirmyn, jaunime“ laikraštelyje apie tą laikotarpį rašoma: „Karolis Abromaitis paruošė vėliavos projektą, pagal kurį vėliavą pasiūti ir išsiuvinėti apsiėmė viena iš mūsų pareigingiausių kuopos narių, Gajutė Laurinavičiūtė”. Tą vėliavą Gajutė iki 1952 m. pavasario pasiuvo ir išsiuvinėjo taip, kad 1952 m. birželio 12 d. „Tėviškės žiburių“ numeryje tilpo tokia žinutė: „Toronto jaunųjų ateitininkų (t. y. moksleivių) St. Šalkauskio kuopa praeitą sekmadienį atšventė



Toronte įžodžių metu 1974 m. Prie mikrofono moksleivė L. Vaitiekūnaitė, toliau V. Kolyčius, K. Manglicas ir kun. A. Prakapas, OFM.

savo vėliavos pašventinimo ir naujų narių priesaikos šventės. Nauja, graži, žalio šilko, siuvinėta vėliava buvo pašventinta per 9.30 val. pamaldas lietuvių bažnyčioje. Vėliavą pašventino klebonas kun. P. Ažubalis, šv. Mišias atlaikė ir pamokslą pasakė kuopos dvasios vadas kun. B. Pacevičius. Krikšto tėvais buvo p.p. Treigienė ir A. Šapoka. 4 val. p.p. Šv. Elenos salėje įvyko iškilmingas aktas, kur p. J. Matulionis skaitė paskaitą apie ateitininką nūdienėse audrose. Krikšto tėvai iškilmingai įteikė vėliavą kuopos atstovui, jos pirmininkui A. Ankudavičiui, prisiekė 12 naujų narių, o po trumpos pertraukos apypilnė salė svečių pasigėrėjo jaunųjų ateitininkų menine programa, kurią išpildė svečiai iš Hamiltono ir patys torontiečiai”.

Tos iškilmės metu prie naujosios vėliavos davusieji moksleivio ateitininko priesaiką, kiek prisimenu, buvo šie: Gajutė Laurinavičiūtė, Aldona Gvazdaitytė, Romas ir Stasys Vaštakai, Simas Baršketis, Rūta ir Irena Linkytės, Elė ir Ona Žekaitės, Aldona Uranvičiūtė, Valė ir Jonas Staškevičiai. Diena, kurią tą priesaiką davėme, buvo Švč. Trejybės šventė.

Reikia pastebėti, kad tais laikais mes labai glaudžiai bendravome su Hamiltono ateitininkais ir vieni pas kitus dažnai lankydavomės. Prisimenu, kai vieną kartą, vykdamai į hamiltoniečių ateitininkų šventę, pusiaukelėje sustojom prie Port Credit upelio ir pynėm iš vietos augalų vainikus, kad jais apdovanotume hamiltoniečius ir jų šventę papuoštume. Tuo metu nei į galvą neatėjo, kad apie 500-600 metrų nuo tos vietos 1960 m. bus įsteigtos Šv. Jono lietuvių kapinės, o 1974 m. bus įkurta Lietuvos kankinių parapija.

1952 m. rugpjūčio 14 d. „Tėviškės žiburių“ numerį skaitome, kad nuo liepos 27 d. iki rugpjūčio 4 d. vyko ateitininkų stovykla p.p. Narušų ūkyje prie Medad ežero. Ten paminėta, kad stovyklavo viso 32 asmenys: 6 iš Hamiltono, o likusieji 26 — iš Toronto. Taigi, tuo metu mūsų kuopa jau buvo gerokai paaugusi.

Rudenį, prasidėjus naujiems mokslo metams, mūsų kuopai pirmininkauti pradėjo Kazimieras Manglicas. Algis Ankudavičius ir toliau kuopoje pasiliko, tačiau buvo pradėjęs studijuoti inžineriją ir jau rūpinosi studentų ateitininkų kuopos steigimu. Tą žiemą, tuoj po Naujų Metų (1953 m. sausio 2-3 dienomis) Hamiltone įvyko pirmieji Kanados jaunųjų ateitininkų sąjungos centro valdybos suruošti ateitininkų



Ateitininkų Federacijos vadas J. Laučka Toronte per metinę šventę.

tininkų ideologiniai kursai. Čia reikia pastebėti, kad tuo metu Kanados ateitininkai buvo susiskirstę į dvi centrines sąjungas: jaunųjų ir vyresniųjų. Jauniesiems priklausė visi moksleiviai ir besiruošią greitai laiku studijuoti studentai. (Tuo metu dar retas kuris studijavo Kanados universitetuose.) Vyresniesiems priklausė visi sendraugiai ir dalis tų studentų, kurie nepabaigė studijų prieš atvykdami į Kanadą, o čia turėjo duoną užsidirbti, nes jau buvo sukūrę šeimas, ruošėsi jas sukurti arba bandė užsidirbti pinigų vėlesnėms studijoms. Taigi, mūsų kuopa tuo metu iš tikro vadinosi ne moksleivių, o jaunųjų ateitininkų kuopa, kuriai priklausė gimnaziją baigę ir universitetus dar nepradėję asmenys kaip Algis Ankudavičius, Kazimieras Manglicas ir Irena Gotceitaitė. Daugelis iš mūsų kuopos dalyvavome tais metais žiemos kursuose Hamiltone, klausėmės paskaitų, o pirmosios dienos vakarą turėjome pasilinksminimą — šokių. Iš to vakaro man ryškus vienas prisiminimas. Mūsų visų labai mėgstamas buvęs Lietuvos karininkas ir greitai laiku po to miręs a.a. A. Pabedinskas mus, vyrukus, mokė mikliai-kariūniškai šokti polką su priklausymais prieš savąjį partnerę, nenuvogiant nei vieno muzikos takto. Tai buvo mums tikra akrobatika ir daug prakaito išliejom.

1953 m. pavasarį jau pradėjo iš mūsų kuopos tarpo pasitraukti ir atskirai organizuoti studentai ateitininkai. „Tėviškės žiburių“ 1953 m. rugpjūčio 20 d. numerį skaitome: „Liepos 24 d. įvyko pirmasis studentų ateitininkų susirinkimas. Pusiau slapto balsavimu išrinkta valdyba: pirm. K. Manglicas, sekr. V. Šadreika, išd. E. Gaputytė”. Tuo metu mūsų kuopoje dar buvo pasilikusi studentė Irena Gotceitaitė, tikriausiai mūsų „prižiūrėjimui”. Kuopos pirmininku tada mes išsirinkome Romą Vaštoką (dabar profesorijantį Trent universitete prie Peterborough).

Auštant 1954 m. pavasariui, Toronte atsirado T. Viktoras Gidžiūnas OFM ir tapo mūsų kuopos kapelionu, tas pareigas perimdamas iš kun. B. Pacevičiaus. Tą vasarą ateitininkų stovykla buvo suorganizuota naujoje vietoje — prie Erie ežero. Tai buvo bent mums, nuo kuopos įsisteigimo buvusiems, pati smagiausia stovykla.

Rudenį mūsų kuopą apleido Irena Gotceitaitė ir įstojo į studentų ateitininkų kuopą. Tą metų galima būtų laikyti galutiniu Kanados ateitininkų išsiskirsty-



Toronto ateitininkų St. Šalkauskio kuopa prie Prisikėlimo parapijos bažnyčios 1978.

mu į tris įprastines sąjungas: moksleivių, studentų ir sendraugių. Žinoma, organizacinės jaunesniųjų ir vyresniųjų ateitininkų centrų valdybos dar egzistavo ir tiksliai jose darbavęsi galėtų tikrai pasakyti, kada tas persitvarkymas Kanadoje įvyko.

1954 m. rudenį mūsų kuopa pakeitė ir savo susirinkimų būstinę iš Šv. Jono Kr. parapijos salės arba klebonijos rūsių į Prisikėlimo parapijos klebonijos rūsių. (Tame pastate dabar Prisikėlimo parapijos pastatų užvaizdas gyvena.) Tuo metu mūsų kuopoje kaip filosofas pradėjo reikštis Romas Vaštokas. Jis tada savo referatuose pradėjo nagrinėti tokias temas kaip, „Ar žmogus kilęs iš beždžionės?“, „Ar gyvuliai turi sielą?“ ir pan. Tokios temos iššaukdavo labai karštas diskusijas, ir mes visi tada „filosofuodavom“. Atsimenu, kiek daug vargo T. Viktoras Gidžiūnas OFM, bandydamas aiškinti, jog, filosofškai imant, ir gyvuliai turi sielas. Dauguma mūsų tokiomis aiškinimais netikėjom: sielą turi tik žmogus! Apie tą metą iš tiesioginių kapeliono pareigų T. Viktoras pasitraukė ir jas perėmė T. Rafaelis Šakalys, OFM, dar visai neseniai išven-

tintas kunigu. Susirinkimuose dalyvaudavo dar ir kitas jaunas kunigas, T. Paulius Baltakis, OFM (dabartinis vyskupas), tačiau jis kuopos veikloje jokių vadovavimo pareigų neturėjo, nes tuo metu buvo užsiėmęs naujosios stovyklavietės įrengimu Wasagoje. Mūsų berniukų visas būrys tą rudenį susėdavam į T. Pauliaus vairuojamą „station wagon“ ir vykdavome su juo pranciškonų išgytan pušyno plotan Wasagoje kirsti medžių ir ruošti aikštę ateinančios vasaros stovyklavimui. Po sunkaus darbo, vykdami Torontan, paprastai sustodavom p.p. Buntinų ūkyje pasiskinti rabarbarų ir juos griauždami iki dantų atšipimo, grįždavom namo.

1955 m. ateitininkų stovykla jau įvyko Wasagoje, prakirstoje miškelio aikštėje. Ten per žiemą buvo jau išdygęs ir namelis, kurio viename gale buvo pirmoji stovyklavietės virtuvė, antrame gale — stovyklos kapeliono kambarys, o viduryje — koplyčia.

Tų metų rudenį baigėsi daugumos kuopos pradininkų moksleiviavimas. Kuopos narių gretas jau buvo perėmę nauji veidai, o mes iškeliavom.

Kazys Mileris

Hamiltono ateitininkai

Hamiltono ateitininkai susiorganizavo jau 1949 metais. Tais metais lapkričio 27 d. įvyko vyresniųjų ateitininkų steigiamasis susirinkimas, kuriame užsirašė 30 jau Lietuvoje tai organizacijai priklausiusių narių. Tada ir buvo čia padaryta ateitininkų sendraugių veiklos užuomazga — įsteigta kuopa, vėliau gavusi „Stasio Šalkauskio“ vardą. Sekančiais metais, lapkričio 24 d. buvo įkurta ir moksleivių ateitininkų kuopelė, pavadinta „Aleksandro Stulginskio“ vardu. Vėliau tai kuopelei sparčiai didėjant, buvo įsteigta ir jaunučių moksleivių vienetas. Studentai ateitininkai irgi yra bandę čia organizuotis. 1970 m. jie turėjo čia net studentų ateitininkų priesaikos iškilmės. 1973 m. buvo sudaryta Moksleivių Ateitininkų centro valdyba, kurios pirmininku buvo Kęstutis Šeštokas.

Pirmieji čia ateitininkų organizatoriai buvo Br. Aponiūnas, K. Matkevičius, Br. Liškauskas, A. Astravas, J. Pleinys ir D. Balsienė. Vieni čia tik trumpam tepasirodė, o kiti, kaip J. Pleinys, ateitininkams sendraugiams pirmininkavo ištisą eilę metų. Dabar sendraugiams pirmininkauja Teresė Apanavičienė ir išdą tvarko inž. Masys. Visą ateitininkišką veiklą Hamiltono nuo 1973 metų koordinuoja Elena Gudinskienė.

Moksleiviai ateitininkai savo laiką pas mus yra buvę vieni iš gausiausių organizuoto jaunimo vienetų. Jie savo globėjais yra turėję J. Pleinį, T. Apanavi-

čienę, D. Trumpickienę, D. Juozapavičiūtę ir dar kitus, čia anksčiau Hamiltono gyvenusius ateitininkus. Dabar pirmininkės pareigas eina Danutė Grajauskaitė ir globėjos — Žibutė Vaičiūnienė.

Nuo moksleivių ateitininkų jaunučiai atsiskyrė 1960 metais. Jų globėjais yra buvę L. Stanevičiūtė, K. Mileris, E. Gudinskienė, O. Bugailiškytė, D. Lukavičiūtė ir kiti ilgiau bei trumpiau su jais dirbę hamiltoniečiai. Dabar juos globoja Dalytė Trumpickienė, o jai padeda A. Pleinytė. 1965 m. jie buvo sudarę ir savo tautinių šokių grupę su mokytoja E. Gudinskienė ir akordeoniste V. Urbonavičiūte. Jie pasirodė ateitininkų metinėje šventėje, Kristaus Karaliaus minėjime ir UNICEF programoj.

Sendraugiai savo vėliavą šventino 1959 m. Krikšto tėvais buvo Ant. Grajauskaitė-Mikšienė ir a.a. dr. A. Šapoka. Tai bene vienintelė žinoma sendraugių čia kuopa, kuri turi ir savo vėliavą. Tarp kitko, juk ateitininkų sendraugių iniciatyva Hamiltono buvo įkurtas ir visiems žinomas mergaičių choras „Aidas“, su savo gastrolėmis apvažinėjęs visą Kanadą, JAV, Europą ir P. Ameriką.

Hamiltono ateitininkai visą laiką buvo pirmaujanti organizacija, čia ruošiant šventes ir minėjimus. Mūsų ateitininkai tik sau, kaip kitos organizacijos, nei Kūčių, nei minėjimų patys sau nerengia. Jie visuomet einą į plačiąją lietuvių visuomenę. Padarydami pelno,



Aktyvesnieji ateitininkai Hamiltono sėdi: P. Masys, D. Enskaitienė, K. Bungarda, El. Gudinskienė. Stovi: A. Pleinytė, L. Liaukutė, D. Trumpickienė, O. Stanevi-

čiūtė, D. Grajauskaitė, O. Žukauskaitė ir T. Apanavičienė.



Hamiltono jaunučiai susirinkime ruošia kalėdinius sveikinimus tėveliams.

ar jo nepadarydami, jie kviečiasi iš visur kalbėtojus, artistus, choras, atsiveža dramos vienetus, norėdami savo tautiečiams duoti daugiau dvasinio, tautinio ir kultūrinio peno. Tie renginiai būna gerai organizuoti, niekas nebijo dėl to daugiau pasidarbuoti, ir jie dažniausiai duoda ir pelną.

Ateitininkai visą laiką yra turėję savo tradicinius renginius, kaip kiekvieną pavasarį savo metinę šventę, „Kartūnų“ balių, ateitininkų bazarą ir kt. Dabar vienas šventės jiems paveržė kitos organizacijos, o šv. Kazimiero šventė yra dabar sujungta su Tikinčiosios Lietuvos Diena. Šita ypatinga data dabar Hamiltone ateitininkai ruošia aukšto lygio religinius koncertus, kuris šiais metais jau bus šeštasis.

Pas mus ateitininkai savo laiku yra turėję ir savo biblioteką su 300 knygų. J. Pleinys daugel metų vedė

spaudos kioską, platino lietuviškas knygas ir prenumeravo mūsų laikraščius.

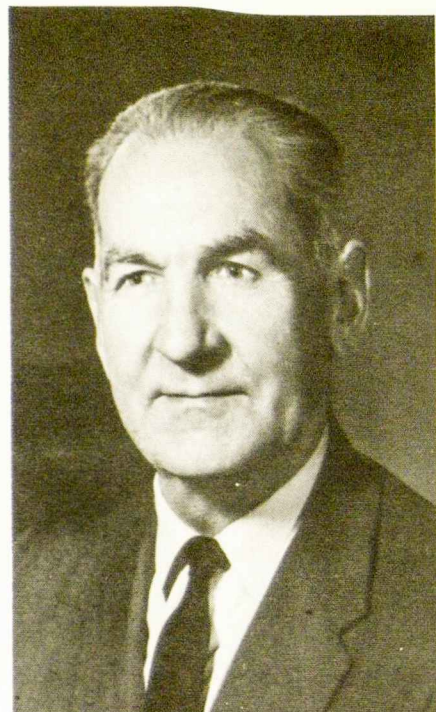
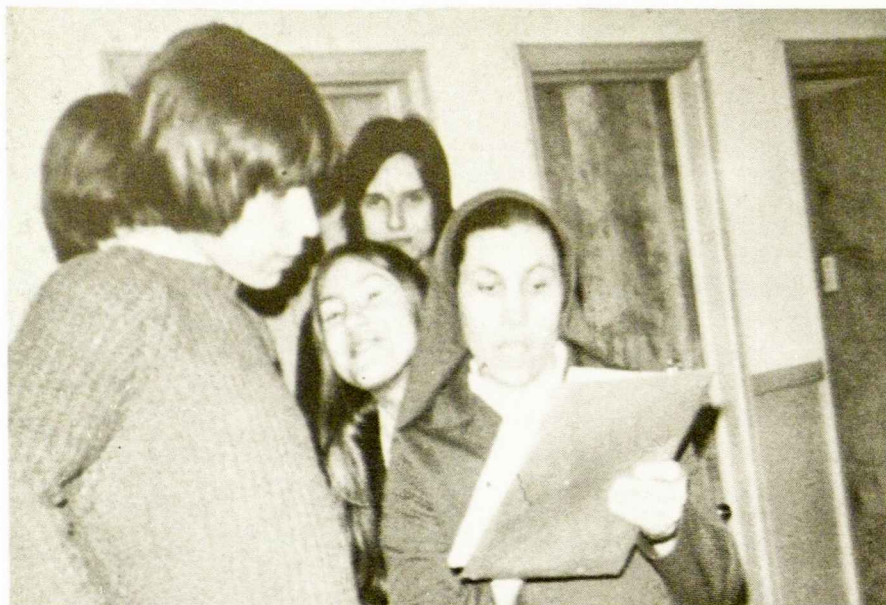
O kur ateitininkų talka parapijai? Kol čia parapija gavo sau darbus atliekantį parapijos komitetą, ateitininkai buvo parapijos ir klebono didieji talkininkai. Ypatingai daug pasidarbavo per paskutinius 10 metų, prel. J. Tadarausko sveikatai pablogėjus. Jie rūpinosi šventovėje kunigų patarnavimu, maldų skaitymu, aukų atnešimu, gavėnios ir advento adoracijom ir t.t. Jie taip pat rūpinosi kuo daugiau vaikų vasarą išsiųsti į ateitininkų stovyklas ir žiemą į ateitininkų kursus.

Lietuvių išeivijos tautiniame ir religiniame gyvenime mūsų ateitininkai nuoširdžiai atlieka tą svarbią užduotį Dievui ir tėvynei. Hamiltono lietuviškoji visuomenė didžiuojasi savo ateitininkais.



Hamiltono sendraugiai posėdyje. Sėdi: koord. El. Gudinskienė, sendr. pirm. T. Apanavičienė, jaunuč. globėja D. Trumpickienė ir A. Pleirytė. Stovi K. Bungarda ir išdininkas P. Masys.

Montrealis



Montrealio ateitininkai: seselė Paulė, R. Lukoševičiūtė ir S. Brikis, iš k. K. E. Girdauskas.

Prano Dovydaičio moksleivių kuopa įsteigta 1951 m. Kiek vėliau pradėjo veikti jaunučiai ir studentai. 1952 m. buvo pašventinta kuopos vėliava.

Veikliausias organizacijos laikotarpis buvo nuo 1951 iki 1976 m. Buvo ruošiamos metinės šventės su kultūrinėmis programomis, kviečiami paskaitininkai, organizuojamos diskusijos.

12 metų Baltijos stovyklavietėje, Laurentian kalnuose, prie Lac Lulvere ežero, buvo ruošiamos stovyklos, į kurias mielai rinkdavosi ir ateitininkams nepriklausantis jaunimas. Montrealio ateitininkai stovyklaudavo taip pat ir Neringoje, Wasagoje ir dalyvaudavo žiemos kursuose Dainavoje.

Prie ateitininkų veiklos gyvumo daug yra prisidėję Nekalto Prasidėjimo seselės. Seselė Margarita ir a.a. seselė Jonė organizavo pirmąsias stovyklas. Ilgiau-

Ilgametis Montrealio ateitininkas Domas Jurkus. (nuotr. daryta 1965 m.)

siai Montrealyje gyveno ir daug su ateitininkais dirbo seselė Paulė. Jai išvažiavus, netekome pagrindinio ramsčio. Veikla pradėjo silpnėti, nes moksleiviai neturėjo stipresnio užnugario — sendraugių. Sendraugiai savo veikla Montrealyje niekada nepasižymėjo.

Montrealis yra toli nuo kitų lietuviškų kolonijų. Tačiau per metines šventes gausiai atsilankydavo Toronto ir Hamiltono ateitininkai. O montrealiečiai kasmet nuvyksta į Toronto metinę šventę.

Gaila, kad Montrealyje lietuvių skaičius mažėja, o jaunimas išvažiuoja studijuoti ar dirbti kitur. Šiuo metu yra likę tik keletas studentų, kurie reiškiasi lietuvių bendruomenėje ir kitoje visuomeninėje veikloje.

Montrealietė



Toronto studentės ateitininkės 1978 m. iš k. R. Stravinskaitė, L. Vaitiekūnaitė, R. Vaškevičiūtė, R. Bumbulytė.

Vyt. Tamulaitis

Maišas aukso (Alegoria)

— Tai vėl tu čia! — sušuko ūkininkas, įžengęs į trobą. — Lauk, pelinėt, — ir laikė plačiai pravėrus duris.

Katinas pašoko ir vienu šuoliu atsidūrė prie slenksčio. Smuko pro šeimininko kojas, lyg smūgi gavęs, ir lėkė per kiemą į tamsią naktį. Sustojo tik prie kluono, išgirdęs uždromų durų trenksmą. Lyg lengviau tada širdis pradėjo plakti.

„Lauk, pelinėt...“ dar vis girdėjo piktus žodžius. O visą dieną landžiojo po kluoną, apuostinėjo kiekvieną plyšį, apėjo kiekvieną kampą. Bet nė įtartino pelės kvapo nerado. Taip buvo gerai prižiūrėtas ir jo išvalytas kluonas nuo vagių. Ir grįžo tada į trobą pasišildyti tik vakare, tikėdamasis bent lėkštelės pieno alkiui numarinti. Ir kantriai laukė, kada išgirs šeimininkės balsą: kac, kac, kac... O vietoj to, tik piktą šauksmą lauk, pelinėt”...

Kaip lengva tą pasakyti. O ateinančio rudens naktų šaltis lengvai lindo per jo minkštus kailinėlius. Neturėjo nei batų, nei pirštinių. Net kepurėlės užsi-traukti ant plonų ausyčių...

Ne, į kluoną jis neis. Ten tuščia ir nejauku, kai visi kampai jau apžiūrėti. O nuo kiekvieno subildėjimo reikėjo krūpčioti, nuo kiekvieno šlamesio atidžiai klausytis, kad pažintum tylius vagies žingsnius. Tik viena šeimininkė kartais uždėdavo ant galvos ranką ir paglostydavo, perbraukdama per nugarėlę. Tai buvo visas užmokestis už ilgų metų ištikimo sargo darbą.

Atsargiai grįžo prie trobos durų. Jos jau buvo uždarytos. Net ir geroji šeimininkė jį užmiršo. Nerado nė pieno lėkštelės. Apsidairęs, ar niekas nemato, šoko ant prieangio stogelio. Iš čia lengvai užsirito ant trobos stogo. Tik čia pasijuto visiškai saugus, net šypteldamas pro ūsus. Danguje žibėjo daugybė žvaigždžių, o mėnulis, prašiepęs lūpas, žiūrėjo į šitą visų užmirštą žemės kampelį. Lyg nustebejęs, kad ir čia, užmerktose akyse, visi sapnavo apie pasiilgtą laimę, tolimą ir nepasiekiamą...

— O, kad aš turėčiau maišą aukso, — svajojo katinas ant aukšto stogo kraigo. — Aš nusipirkčiau didelį dubenį pieno. Nusipirkčiau ir visą dvarą, kurio ilgame kluone būtų daugybė pelių olų. Tik kapt ir turė-

čiaugrobį priepirmos, kaptirprieantros... — net seilė jam nuvarvėjo.

Nevaikšiotų daugiau basas žiemos speiguose. Tik vienas iš visų katinų turėtų šautuvą žvirbliams šaudyti. Tai būtų laimė. Jo akys visada žibėtų džiaugsmu ir šypsena lūpose niekados neišnyktų. Taip svajojo katinas, žingsniuodamas nuo vieno stogo galo į kitą ir žiūrėdamas į mirgančias žvaigždes. Ir staiga viena žvaigždėlė švystelėjo ir nuriedėjo tamsiu dangaus skliautu. Ir nukrito, rodos, subyrėjusi į daugybę mažų švieselių čia pat, sode prieš jo akis.

Katino širdis net šoktelėjo iš džiaugsmo. Juk sakoma, kas mato krintančią žvaigždę ko nors norėdamas, tai jo noras išsipildo. Jis svajojo dabar apie maišą aukso, tai žvaigždė jam jį ir numetė. Išskėlė aukštai savo uodegą ir riste nusirito nuo stogo. Ir bėgo į sodą ieškoti savo laimės. Žiūrinėjo po medžiais, įlindo į agrastų krūmus, landžiojo po ilgais varnalėšų ir dagių lapais, bet maišo aukso nerado. O krisdama žvaigždėlė, rodos, prie pat tvoros subiro ir užgeso. Sodas skendėjo tik tamsiuose šešėliuose ir tyliame miegančios žemės alsavime. Bet nei maišo aukso, nei sudagusios žvaigždės kraštų pelenų nerado.

Nusiminęs atsisėdo ant kieto akmens patvoryje ir labai graudu jau pasidarė. Štai tuoj išauš aušra, paraus rytų dangus ir nematomi pirštai nurankios nuo dangaus visas žvaigždes. Ištirps jo visos svajonės dienos skaistume ir turės sutikti tekančią saulę dar didesnis vargšas kaip buvo. Piktas likimas vėl atneš alkaną dieną ir rūščius žodžius. Jau norėjo šokti ir bėgti iš čia, susigėdęs pats savo tuščių svajonių. Bet kai nuleido akis prie žemės, suvirpėjo ne tik visas jo kūnas, bet ir širdis. Jo išsvajota laimė gulėjo po jo kojomis. Jis čia, patvoryje tarp dagių ir varnalėšų lapų, sėdėjo ne ant akmens, o ant maišo aukso. Spoksojo į radinį netikėdamas, ar tik akys nebus jį apgavusios. Ne, pro išsiskėtusias maišo siūles geltonavo aukso blizgesys. Pašokęs apsivertė net kūliais per galvą ir vėl prišokęs gėrėjosi viliojančiu blizgesiu.

Prie tvarto sulojo Rudis. Katiną nusmelkė aštrus dyglys. O jei dabar kas ims ir pamatys jo radinį. Nė apsidžiaugti nespėjęs, šoko slėpti savo lobį.

Diena jau kilo už mėlynuojančio šilo. Ten toli jau degė ir žėravo nematoma ugnis. Katinas rinko ir plėšė žoles, traukė varnalėšų lapus, nešė ir metė ant savo maišo. Tik gerai uždengęs, šoko ant tvoros ir lengviau atsikvėpė. Ir visą dieną nesitraukė, budėdamas savo laimės sargyboje. Jis šoks ir draskys kiekvieno akis, jei tik kas atėjęs bandytų pažvelgti į jo laimę. Net ir gyvybės nesigailės jai apginti.

O kokia tai buvo baisi diena. Liežuvis pridžiūvo prie gomurio ir gerklių graužė troškulys. O kai tik kas svetimasis pasirodydavo sode, širdis nesulaikomai verždavosi iš krūtinės. Nemiela buvo nė dangaus mėlynė, negirdėjo jis nė vyturėlio ilgesingos giesmės, kuri suposi sode su vėjo šnarėjimu medžių lapuose. Net ir žėrinti, spalvinga vasaros diena jau neviliojo jo akių. Jis tik žiūrėjo į krūvą varnalėšų ir dagių lapų ir kartojo:

— Kad tik greičiau ateitų naktis...

O kai naktis atėjo, jis sušilęs ir su geliančia nugara, kasė juodą, gilią duobę. Jo aštrūs nagai jau buvo atšipe, o švelnūs kailinėliai žemėti. Pagaliau jo turtas gulėjo jau žemėse po varnalėšų lapais, nušaliame sodo patvoryje, dagių ir dilgių šešėlyje. Sunikiai užkasta laimė jau buvo saugi nuo svetimų akių.

— Dabar jau galiu atsikvėpti ramiai... — ištare pats sau ir kitais takais grįžo į kiemą. Jį taip kankino troškulys ir alkis, kad jis nesigėdijo gerti ančių priterštą vandenį ir rankioti sąslavyne bulvių liekanas.

— Vaje, Raini, kaip tu nusigyvenai, — sušuko gaidys. — Seniau nė pasninko dienomis neapsieidavai be kepsnių, o dabar sekmadienį pradedi bulvės žieve. Kas gi atsitiko?

— O kas tau darbo, raudonkelni. Tau ant pentinų neužmyniau...

— Nepyk taip greit, Raini. Kiekvienas tau pasakys, kad tu atrodai lyg iš kamino iškritęs. O gal ant kipčiuko uodegos po pečka užmynei? Prisipažink, kad tas nelabasis gerai tave purvyne pavoliojo...

Katinas net pažaliavo iš pykčio. Ir norėdamas gaidį iš karto nuversti nuo kojų, lyg kūju drožė atgal:

— Užmyniau ne ant kipčiuko uodegos, o ant maišo aukso. Štai kas, raudonkelni!

— Didelio čia daikto, — pakratė skiauturę gaidys. — Jei tai būtų sliekų maišas, tai ir aš su pagarba į tave žiūrėčiau. Tik tada mano akyse būtum didvyris.

Katinas nurijo negerą seilę ir ištare:

— Dabar žinau, kad durniai ir nesėjami dygsta.

— Taip, Raini, o kvailys ir špygą gavęs džiaugiasi, — nė kiek nesupykęs atsakė gaidys.

Katinas tik žybtelėjo akimis, neradęs atsakymo. Tiesiai nuėjo į sodą, bent iš tolo pasižiūrėti, kur buvo jo lobis.

— Kvar, kvar, — sušuko varna jį pamačiusi. — Ar tik ne sodininku rengiesi būti, kad taip dažnai čia lankaisi. Vakar visą dieną ant sodo tvoros išrymojai...

— Sodininku tai ne, bet dvarininku tai tikrai. Bet tu gali nekvarksėti, tave į ūkvedžius nekvesiu.

— Žiūrėk, koks tu mandras. Tai gal milijonierę žiurkę sumedžiojai?

— Man auksas iš dangaus nukrito.

— Nemeluok, Raini. Jei auksas iš dangaus kristų, seniai visas pasaulis būtų išsimušęs iš pavydo. Juk į kaimyno kiemą tikrai didesnis gabalas būtų nukritęs. Nė vieno žmogaus jau nebūtų gyvo. Bet kam tau reikia to aukso. Lyg tu nebuvai laimingas ir be jo.

— Ką tu, boba būdama, išmanai. Tavo galva kiaura, kaip ir gaidžio.

— Jei nori žinoti, tai pasakysiu, kad boba ir pavasarį gudresnė, kaip vyras rudenį...

Katinas tik mostelėjo uodega ir grįžo į kiemą. Užsoko ant tvoros ir išdidus dairėsi. Kas dabar jam šitas kiemas, kas jam tie draugai, su kuriais kartu čia savo vargą nešė. Jie ligi jo nosies nė su kopėčiomis neprilips. Jis pirsks dvarą. Užsiraitęs ūsus, lazdele pasiremdamas, vaikščios po kiemą, o šimtas pasamdytų katinų tykos grobio prie kiekvienos pelės olos.

— Ei, jūs visi, klausykite ką dabar — pasakysiu, — sušuko katinas visam kiemui. — Aš noriu valgyti. Kas pagaus man pelę, duosiu tiek aukso, kiek jis pats sveria. Visą maišą turiu.

— O kas yra auksas? Ar galima su juo šoną pasikasyti? — atsiliepė degla kiaulė.

— Ne šoną pasikasyti, o dvarą nusipirkti, — atsakė katinas.

— Man nereikia dvaro, — atsakė kiaulė. — Nieko nėra brangesnio už šiltą purvyną, — ir pasinėrė ligi pat ausų kiemo baloje. Pakračiusi ausis, dar pridėjo:

— O kaip malonu, kai žinai, kad visos blusos dabar prigeria šioje laimės valandėlėje, — ir ji vėl paniro baloje, apsvirtusi ant kito šono.

— Nieko gero nepasakei, Raini, — atsiliepė kalakutas. — Būta mat kas visam kiemui skelbti. Man auksinių pentinų nereik...

— Nereikia aukso nė man, — ištare antis. — Aš taip mėgstu varlytes ir stovintį kūdros vandenį. Jo už nieką nemainyčiau.

— Jei jau apie auksą šneki, Raini, — atsiliepė Rudis patvartėje, — tai turi žinoti, kad iš jo kaip ir iš geležies grandinės kala. Tik jomis ne šunis, o žmonių širdis riša. Ir jos daug stipresnės už tą, kuri ant mano kaklo kabo. Jų nė rūdys negraužia. Nebūtų man vilties ištrūkti nė po šimto metų.

— Na, o ką tu galvoji, girgitone, — paklausė katinas žąsino, kuris tai vieną, tai kitą akį užmerkdamas vis tylėjo į katiną žiūrėdamas.

— Galvoju, Raini, kad tavo galvoje jau devyni avinai mušasi...

— Gera tavo galva, tik ji durnam teko, — ištare supykęs katinas. — Žiūrėsiu, ką man pasakysi, kai mano dvare sulinguos avių jūra. Varvės tau seilės už tvoros. Bet aš pats vartus tau užkelsiu.

— Kas bus rytoj, Raini, tik varlė žino. Ne tu.

— Pavyduoliai, — pasakė katinas ir įlindo į kluoną. Ten nekantriai laukė vakaro. Tada eis, išsikis savo lobį ir pirks dvarą.

Kasė, vertė žemę nagais, žiūri jau aušra kyla. Nespės išsikasti savo lobio. Tuoj sukils visas kiemas. Ir varna medžio viršūnėje vėl dairysis ir žiopsos, kad per visą dieną turėtų ką plepėti. Skubiai užvertė duobę, nespėjęs nė pasidžiaugti savo auksu.

— Palauksiu, kol bus ilgesnės naktys, — ramino save.

Kai pailgėjo naktys, toje vietoje taip gražiai žaliavo žolė, kad ir gudrus vagis nebūtų čia užmetęs savo akies.

— Išsikasiu savo lobį rudenį, — nutarė katinas, — pamedžiosiu dar be šautuvo ir ne savo dvare. Tada bus ilgos naktys.

O kai atėjo ruduo, šlapia žemė lipo prie kojų, vėjas ir lietus nudraskė lapus. Varnalėšų lapai sudribo ant žemės jau be savo išdidžios galybės, uždengusios visą patvorį.

Reikės laukti, kol pradžius... Tada, jau tikrai, tamsią naktį vėl čia ateis ir grįš turtingu dvarininku...

O kai pradžiūvo, tikrai buvo naktys ilgos ir tamsios, lyg vagių naktys. Bet šaltis sukaustė žemę, apiberdamas gruodu ir šarma. Sniegas pamažu uždengė ne tik sodą, bet ir laukus. Bijojo katinas dabar net arčiau prieiti. Varna tuoj būtų pamačiusi, kur vedė jo mažos pėdelės.

— Turėsiu laukti pavasario... — ir laukė, kada vėl lietus atgaivins žemę. Kada bus viena, ilga naktis be žvaigždžių. Tada tik galės grįžti prie savo užkastos laimės.

O dabar vėl vaikščiojo sulysęs ir alkanas. Miegojo krūpčiodamas ir pašokdamas iš sapno, kad barzdotas vagis garsiai juokiasi sodo patvoryje, abiem rankom pasigriebęs jo lobį. Kėlėsi ir bėgo žiūrėti, ar tikrai ten nieko nėra.

Artėjant pavasariui, kai mėnesienos vėl buvo tylios ir ramios, vis dažniau nueidavo į sodą. Ir laukė, kada pabus varnalėšai su dagiais iš žiemos miego ir vėl uždengs visą patvorį.

Vieną naktį netikėtai pamatė už sodo savo mylimąją Micę, malūnininko katyte. Ji buvo balta, kaip pieno puta, lyg būtų miltų dulkelėmis apiberta.

— Sveikas, Raini, — ištarė ji nedrąsiai, — atėjau pažiūrėti, ar tikrai tu sergi. Jau nė į malūną neateini manęs aplankyti. O tokios gražios mėnesienos naktys. Nejau tau reikia akinių, kad jas matytum?..

— Aš maišą aukso turiu. Ir matau gerai jį be akinių, net giliai žemėje paslėptą... Bet ne mėnesienoje, o tik tamsią naktį galėsiu jį išsikasti. Tada aš tau nupirksiu dvarą...

— Man nereikia dvaro. Aš myliu savo malūną ir girnų užesį, kuris užmigdo mane vakare...

— Negalvok, kaip varna ar gaidys. Kai tu būsi

dvarininko žmona, tada vaikščiosi išdidi ir pribėgusi prie manęs galėsi klausti, Raini, gal nori valgyti? Gal tau atnešti pelytę kamine rūkytą, o gal šviežią su cukrum ir grietinėlę... Štai kokia laiminga tu būsi. Žinoma, ir aš su tavim, jau su šautuvu ant peties.

— Vaje, Raini, — sušuko Micė, — dabar žinau, kad tu tikrai sergi. Visi man sakė, kad tu ligonis. Dabar pati matau. Aš kalbėjau su daktaru Ežiuku. Jis duotų tau rasos lašų nuo naktižiedės lapų, kad pirmiausia gerai išsimiegotum. O paskui pats turėtum laižyti Linksmutės rasotus lapus. Kuo daugiau, tuo greičiau pasveiktum. Bet tik saulutei tekant, ne vakare, ne tamsią naktį... Dabar visi kieme iš tavęs juokiasi, kad aukso blizgesys tavo galvą ne į tą pusę nusuko...

— Tai ir tu jau viską žinai... — pikta susiraukė.

— Visi žino, Rainuti, kad tu sergi. Varna kiekviename kieme paskelbė, kad tik išmintingas žašinas Girgitonas pirmas Mockų Rainio ligą pastebėjo, nes jo galvoje pradėjo devyni avinai muštis...

— Neilgai ji kvarksės. Tik kol aš nusipirksiu šautuvą...

— Bet teisybės tu nė su tikru šautuvu nenušausi, — ištarė Micė jau ašarotomis akimis. Tu nemanyk, kad man bus lengva užmiršti mylėtą berniuką. Bet kaip aš galiu atsukti jo galvą, kad jis eitų savo keliuku tiesiai kaip visi, o ne atbulas... Pasakyk, jei žinai? Aš noriu tau grąžinti, ką tu pametei.

Jis tylėjo. Micė ilgai laukė atsakymo. Pagaliau, apsisuko ir pamažu nuėjo, nuleidusi uodegytę.

Rainio širdis tada šoktelėjo ir stumte stūmė kojas ją vytis. Bet jis nepajudėjo. Kaip ir kiekvienam turtingam dvarininkui išdidumas neleido nusižeminti. Ji grįš, galvojo jis, žinoma, kad ji grįš, kai jis nusipirks dvarą. Kai užsidėjęs ant pečių šautuvą vaikščios savo dvaro pievose. Ir ten toli ant kelio pamatys baltą katyte, vis artėjančią... Baltą kaip pieno puta, lyg būtų apdulkėjusi miltų dulkelėmis...

Bet nesulaukė. Nors dar vis apie tai tebesvajojo. Jo ilgi ūsai jau buvo nukarę, kaip tikro senio. Akys įdubo ir paraudo, o ugninis akių spindesys, perskrodęs daugybės naktų tamsą, jau išblėso ir užgeso. Bet dar vis tikėjosi išsikasti savo maišą aukso. O naktys vis buvo per šviesios ir trumpos, o tos kitos, tamsios ir ilgos, šlapios ir lietingos. Bet jis vis tikėjosi sulaukti tokios vienos ilgos nakties, besitęsiančios ir be aušros. Tada be baimės galės žarstyti savo auksą, juo džiaugtis ir šokinėti iš laimės. Už tai neviliojo daugiau jo gražūs pavasariai, išsiliejusios upės ir žydintis sodas saulės žerėjime ir vasaros dienų skambesyje. Jis vis telaukė tik tos ilgos ir tamsios nakties.

Ir juo labiau ten patvoryje kerojo varnalėšų ir dagių lapai, juo daugiau džiaugėsi jo širdis, kad niekas, o niekas, jo lobio jau ten neras, ir liks jis tik jo vieno, jau amžinai.

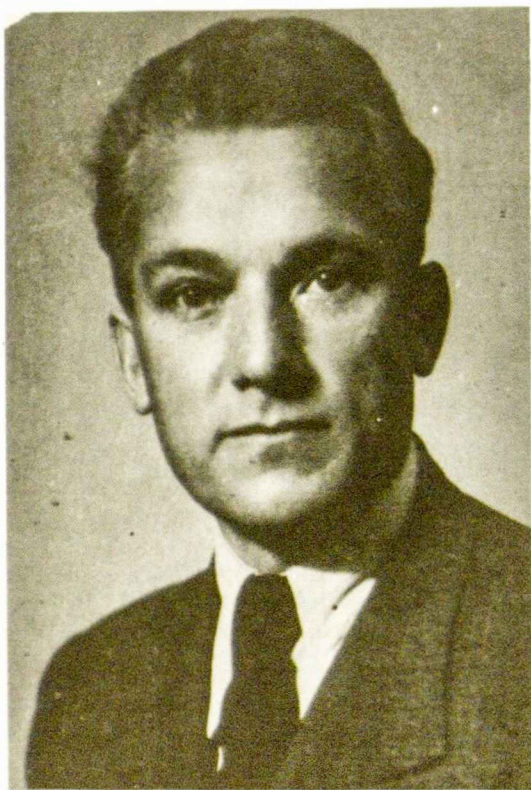
Ramunė Sakalaitytė-Jonaitienė

Žymieji mūsų mirusieji

Kanados lietuvių istorija yra palyginus trumpa. Tačiau jos pamatai yra tvirti, dėka tų stipriųjų veikėjų, kurių visokeriopas darbas mūsų veiklą pastatė ant kojų. Jų nuoširdžios pastangos — lyg per greit nutrauktos. Bet jų pavyzdys teįžiebiam mums darbštumo ir pareiškimo dviasią, kuria jų pradėtus užmojus galime ir toliau vykdyti.

Šiam pradiniam žvilgsniui į Kanados žymiuosius mirusius ateitininkus, prisimename tik penkis asmenis. Kokie bebuvo jų tolimesni žygiai, pirmuosius veiklos žingsnius jie patyrė ateitininkijos gretose, ir, kaip matyti iš jų gyvenimo veiklos, jie pasisavino jos principus visam amžiui.

Medžiaga biografijoms paimta iš *Lietuvių Enciklopedijos*, iš knygos „*Lithuanian in Canada*“, iš „Tėviškės žiburių“ archyvo ir „Tėvynės sargo“ (Nr. 2, 1984).



ANTANAS PABEDINSKAS

1957 m. spalio 28 d. mirė Antanas Pabedinskas, panevėžietis (gimęs 1898 m. gruodžio 17 d.), savo laiku buvęs karininku, prekybininku ir pramonininku. Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, jis stojo savanoriu į pirmą Karo Mokyklos laidą. Buvo apdo-

vanotas Vyčio Kryžiaus ordinu už pasižymėjimą mūšiuose. Jis baigė Karininkų aukštąją mokyklą Prancūzijoje. Grįžęs į Lietuvą, lankė Lietuvos universiteto Teisių fakulteto ekonomijos skyrių, kartu būdamas karo mokyklos lektoriumi ir kuopos vadu. Atleistas iš savo pamėgto darbo dėl tų laikų politikos, jis metėsi į verslą.

Savo darbštumu, sąžiningumu ir mokėjimu prieiti prie žmonių jis pasiekė gražių rezultatų. Prekyboje atstovavo įvairioms užsienio firmoms. Dalyvavo Plungės Kučinskio-Pabedinskų įmonėje ir jai atstovavo Kaune iki bolševikų okupacijos. Durpių pramonė dar buvo nepopuliari, bet labai reikalinga Lietuvos ūkiui. Jis išvystė durpynų eksploataciją ir su kitais lietuviais verslininkais steigė prekybos bendroves.

Tokiu būdu Antanas Pabedinskas praturtėjo, tačiau, kaip rašė apie jį Jonas Matulionis, „į turtus jisai žiūrėjo lietuvių idealisto akimis: turtas tai priemonė kelti Lietuvos ūkį, kelti Lietuvos žmonių gerovę, o tuo ir kelti visą Lietuvą su jos visa kultūra, menu ir t.t.“ Turtų atžvilgiu jis pasiliko krikščioniškos pažiūros, ir turtas jam niekad nebuvo gyvenimo tikslas.

Bolševikams užėjus, bėgo į Vokietiją. Kalbų mokėjimo dėka tapo ryšių pareigūnu. 1949 metais išvyko į Maroką, kur vėl mėgino verslus, bet kilę politiniai neramumai nutraukė sunkiai pradėtus darbus, ir jis emigravo į Kanadą. Ten taip pat ėmėsi verslo.

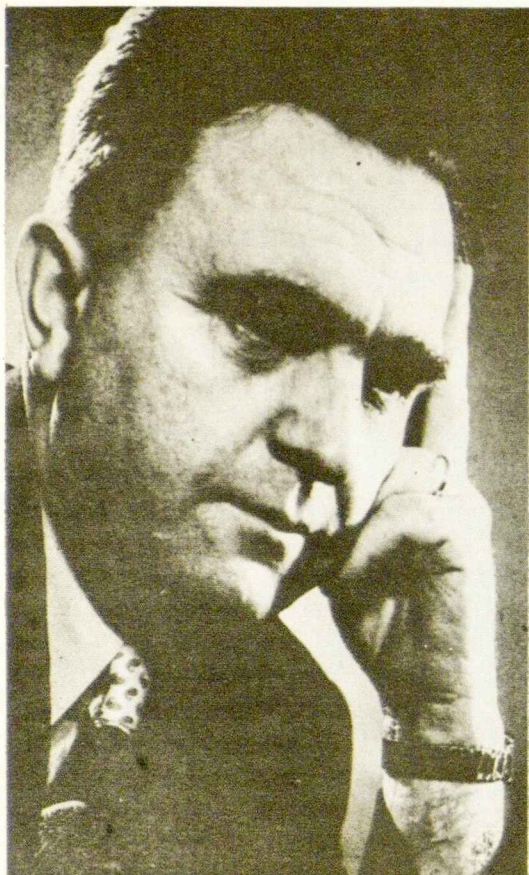
Antanas Pabedinskas visada priklausė ateitininkų organizacijai — „Kęstučio“ korporacijai ir kitoms katalikiškoms organizacijoms. Taip pat tremtyje jisai priklausė Toronto Krikščionių-Demokratų klubui ir visą laiką buvo jo valdyboje.

DR. ADOLFAS ŠAPOKA

Šis Lietuvos praeities tyrėjas ir jos istorijos mokslininkas, visuomenininkas ir redaktorius gimė 1906 metais vasario 13 d. Grybelių kaime (Utenos apskr.). Baigė Vytauto Didžiojo universiteto humanitarinį fakultetą 1929 m. Karinę prievolę atlikęs 1929—30, toliau studijavo ir įsigijo istorijos daktaro laipsnį, „magna cum laude“, 1938 metais apgynęs savo disertaciją „Lietuva ir Lenkija po 1569 m. unijos“. Gilino studijas Prahoje ir Stockholme ir dirbo Vilniaus bei Krokuvos archyvuose. Grįžęs į Kauną, humanitariniame fakultete dėstė Lietuvos istoriją.

Jo akademinę karjerą nutraukė 1940 m. Lietuvos okupacija, kada bolševikų buvo atleistas iš universiteto. 1940—41 metais dr. Šapoka dirbo Lietuviškojoje Enciklopedijoje ir dėstė istoriją Kauno aukštesniojoje technikos mokykloje. 1941 vėl grįžo prie akademinio darbo kaip Vilniaus universiteto humanitarinių mokslų fakulteto docentas.

1944 metais su šeima pasitraukė į Vokietiją. Augsburgė, Hochfeldo išvietintų asmenų stovykloje, Šapoka aktyviai dalyvavo kultūrinėje veikloje, būdamas mokytojas, „Žiburių“ bendradarbis — dažnai pasirašydamas A. Stanio slapyvardžiu.



VIKTORAS UŽUPIS

Viktoras Užupis gimė 1908 m. gruodžio 15 d. Šveidiškių kaime, Šakių aps. 1927 m. baigęs gimnaziją, įstojo į Lietuvos universiteto teisių fakultetą, kurį baigė 1933 m. Studijų metu dirbo plytų fabriko atstovu Kaune. Atlikęs teismo kandidato stažą Kauno apygardos teisme, ėjo teisėjo pareigas Kaišiadoryse ir Kaune. 1938–40 metais buvo apylinkės teisėju Želvoje ir Ukmergėje, o 1941–44 m. — advokatu Kaune ir kartu komunalinio banko juriskonsultu.

Be ateitininkų organizacijos, visuomeninėje veikloje Lietuvoje dar dalyvavo kaip pavasarininkijos organizatorius Zanavykijoje. Be to, jis vadovavo komitetui, pastačiusiam paminklą Zanavykų krašto didžiajam knygnešiui kun. M. Sideravičiui.

1944 m. jis pateko į Vokietiją. Apsigyveno Detmole, kur ėjo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus generalinio įgaliotinio pareigas britų zonai.

1949 m. atvyko į Kanadą. Toronte jis buvo vienas iš „Tėviškės žiburių“ steigėjų ir jų leidėjų — Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugijos pirmininkas (1951), o vėliau jos kelių valdybų narys. 1961–63 m. „Paramos“ kredito kooperatyvo valdybos narys.

Tremtyje taip pat jis buvo Ateitininkų Federacijos garbės teismo nariu. Bendruomenei savo duoklę atidavė, kaip Toronto apylinkės tarybos narys ir Kanados krašto tarybos narys, ir nuo Bendruomenės įsteigimo jos garbės teismo pirmininkas ir narys. Tėvams pranciškonams įsteigus Toronte Prisikėlimo parapiją, jis buvo jos komiteto pirmininku.

Minint jo 20 metų mirties sukaktį, apie jį rašė „Tėvynės sarge“ (Nr. 2, 1984):

„V. Užupis buvo labai nuoširdus krikščionis demokratas, Toronto vienminčių judintojas ir pirmi-

Atvyko į Kanadą 1948 metais, iš pradžių apsigyvenęs Montrealyje, o nuo 1949 Toronte, kur jis buvo pakviestas redaguoti „Tėviškės žiburius“. Jis 11 metų pasišventė tam darbui, pasižymėdamas savo begaliniu darbštumu, dideliu nuosaikumu, objektyvumu ir tolerancija.

Dr. Šapokai taip pat labai rūpėjo Bendruomenės ir katalikiškų grupių veikla. Bendruomenės kūrime dalyvavo nuo pat pradžios ir sekė jos eigą visą laiką. Buvo išrenkamas į visas KLB tarybas kaip pirmaujantis kandidatas; taip pat dalyvavo PLB seime ir jos organų sudaryme. Gyvai reiškėsi ateitininkuose, KLB Kultūros draugijoje ir kt. Jis buvo išrinktas Kanados Lietuvių Katalikų Federacijos pirmininku, kai apsijungė visos katalikų organizacijos Kanadoje.

Taip pat jisai buvo Lituanistikos Instituto istorijos skyriaus vedėjas. Paruošė keletą populiarių tekstų, pritaikytų mokyklai ir visuomenei, o kaip istorikas reiškėsi spaudoje nuo 1925 m. Jo darbai bei straipsniai apėmė įvairius Lietuvos istorijos klausimus bei laikotarpius, tačiau jis koncentravosi Lietuvos viduramžių temomis. Parašė: „Lietuvos istorija“, „Senasis Vilnius“ — Aidų žurnalo premijuotas darbas, „Vilnius Lietuvos gyvenime“, „Lithuania through the Ages“ — išleistas Vokietijoje, ir neišskaičiuojamą eilę istorinių straipsnių.

Mirė staigiai 1961 metais kovo 9 d. „Tėviškės žiburiai“ atsisveikino su juo, išreikšdami visų gilų jo darbų įvertinimą: „Jo rašyti žodžiai kalbės ateities kartoms...“



ninkas. Po jo mirties, Krikščionių-Demokratų judėjimas Kanadoje jau niekuomet nesireiškė tokiu pačiu veržlumu kaip buvo jam vadovaujant”.

Viktoras Užupis buvo nekasdieninė asmenybė. Jis savo gyvenimą grindė ateitininkiškais principais. O ateitininku jis tapo dar gimnazijos laikais. Jis narsiai gynė ateitininkijos vėliavą ir saugojo jos vardą, kad tik jis išliktų toks grynas, kokį jį užmanė jo kūrėjai. Jis turėjo tradicinę pažiūrą į gyvenimą ir nebijojo viešai ir drąsiai pareikšti savo nuomonę ir ją apginti.

Prie jo asmenybės dar skirtina ne tik jo gili erudicija, pasisavinta mokslo ir privataus apsiskaitymo keliu, bet ir jo doriniai išpareigojimai. Dėl savo kuklumo jis niekad nesiverždavo į aukštus visuomeninius postus, nors tik retais atvejais atsisakydavo atlikti jam pavestus darbus.

Tačiau pagrindinis jo gyvenimo bruožas glūdėjo jo giliame tikėjime. Prie Dievo jis artėjo ne tik skatinamas savo prigimto religinio nusiteikimo, bet ir savo asmeninėmis pastangomis. Jis perskaitė daugybę religinio turinio knygų ir domėjosi dieviškos kūrybos apraiškomis, paslėptomis gamtoje.

Mirė 1963 metais gruodžio 28 dieną Toronte.



IZABELĖ MATUSEVIČIŪTĖ

Izabelė Matusevičiūtė gimė 1906 m. gruodžio 7 d. Geisteriškių kaime (Vilkaviškio aps.). Kybartuose baigusi gimnaziją, 1927 m. įstojo į Lietuvos un-to Teologijos-Filosofijos fakultetą, kuriame studijavo lituanistiką, germanistiką bei pedagogiką. 1933 m. gavo mokytojos diplomą. Iki 1937 dėstė lituanistiką, o 1937–40 metais gilino studijas Vokietijoje, Berlyno Friedrich-Wilhelm universitete.

Kilus vokiečių-lenkų karui, jos studijos buvo nutrauktos, ir grįžus į Lietuvą, ji vėl mokytojavo — metus

Kaune ir po to Vilniuje. Nuo 1941 m. dirbo Lietuvos Mokslo Akademijoje, Lietuvių kalbos žodyne. Surinko virš 100 žodžių Lietuvių kalbos didžiajam žodynui, su sakiniais iš savo gimtosios pietų kapsų tarmės. Taip pat rinko tautosaką, dainas, pasakas ir patarles. Tautosakos Archyvui Kaune davė apie 500 variantų dainų ir pasakų.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją, kur, po karo pabaigos, 1945 m. pradėjo dirbti organizuojamoje tremtinių lietuvių gimnazijoje Eichstaette. 1947–49 m. vėl gilino studijas Goettingeno universitete ir iš ten emigravo į Kanadą.

Kanadoje ilgus metus dirbo Kanados Lietuvių Bendruomenėje kultūrinį bei švietimo darbą. Nuo 1952 iki 1962 buvo KLB krašto tarybos atstovė. Kultūros Fondui vadovavo nuo 1953 iki 1960 metų, šalia finansų telkimo, suorganizuodama dar ir švietimo bei kultūros ir jaunimo reikalų skyrius.

Išėivijoje Iz. Matusevičiūtė reiškėsi taip pat aktyviai ir lituanistikos srityje. Per Jono Roberto Simanavičiaus radijo valandėlę „Tėvynės prisiminimai“ ji kalbėjo įvairiomis lituanistinėmis temomis apie 100 kartų. Nuo 1952 m. dirbo kaip lektorė Antano Rinkūno vadovaujamuose Lituanistiniuose kursuose, dėstydamą lietuvių literatūrą. Nuo 1953 iki 1957 m. pati vadovavo Aukšt. Lituanistiniams kursams, kuriuos palaikė Toronto apylinkės valdyba. 1961–63 m. dėstė lituanistinį kursą Toronte Pedagoginiuose Lituanistiniuose Kursuose naujiems lietuvių kalbos mokytojams paruošti.

Spaudos darbe reiškėsi nuo Kauno universiteto laikų, rašydama „Naujoje Vaidilutėje“ — studentų žurnale. Buvo „Naujosios Vaidilutės“ redakcinės komisijos narė, ir žurnalo vardu 1930 m. suorganizavo pirmąjį moterų literatūros vakarą Kaune. 1957 m. rudenį buvo pakviesta Kanados Lietuvių Katalikių Moterų centro valdybos redaguoti „Moters“ žurnalą, atkurtą tremtyje. Redagavo šį žurnalą iki 1966 vasaros.

Nuo gimnazijos laikų priklausė moksleivių ateitininkų, vėliau studentų bei sendraugių organizacijai. Nuo 1958 buvo Tautos Fondo atstovybės Kanadoje centro valdybos sekretorė. Taip pat priklausė Pabaltijo Moterų Tarybai. Aktyviai rėmė siuntiniais ir spauda Suvalkų trikampio lietuvius.

Ši ugninga, be galo darbšti ir energinga moteris, gyva kalbėtoja, uoli veikėja bei pasišventusi pedagogė — mirė 1967 metais balandžio 13 dieną Toronte.

JONAS MATULIONIS

Jonas Matulionis buvo žymus lietuvių visuomenininkas ir gabus plunksnos žmogus, kūrėjas-savanoris bei Lietuvos kariuomenės karininkas. Jisai gimė 1898 metais vasario 7 d. Baigęs teisės fakultetą Kaune, Lietuvos universitete, tarnavo Lietuvos banke nuo 1929–1937. Ėjo Ūkio banko direktoriaus pareigas



nuo 1937 iki 1940. 1941 metais tapo laikinosios vyriausybės finansų ministru. O vokiečių okupacijos metu buvo finansų generalinis tarėjas.

Matulionis aktyviai reiškėsi lietuvių visuomeniniame ir politiniame darbe. Nuo 1912 įsijungė į ateitininkų organizaciją ir nuo 1923 iki 1925 buvo SAS pirmininkas. 1917–18 metais buvo Krikščionių-Demokratų partijos centro komiteto narys, o 1924–1929 — reikalų vedėjas.

Pasitraukęs į Vokietiją 1944 m., įkūrė lietuvių tremtinių stovyklą Blomberge ir buvo jos viršininku. 1947 metais išvyko į Angliją, kur ėjo Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos Coventry skyriaus ir apygardos pirmininko pareigas.

Emigravo į Kanadą 1951 metais. Čia taip pat jisai dirbo, kur tik reikėjo. 1951–52 m. buvo pirmasis KLB Hamiltono apylinkės pirmininkas; 1952–55 — pirmasis KLB pirmininkas, atlikdamas pagrindinį Kanados Lietuvių Bendruomenės organizacinį darbą. Nuo 1957 eilę metų ėjo KLB politinio komiteto pirmininko pareigas. Taip pat buvo VLIK'o pirmininkas nuo 1955 iki 1957, PLB pirmininkas — nuo 1958 iki 1961, ir PLB vicepirmininkas nuo 1961–1963.

Apdovanotas Popiežiaus ordinu: „Equitem Commandatore Ordinis Sancti Gregorii Magni“.

Spaudoje jisai reiškėsi nuo 1917 — politinėmis, ekonominėmis ir tautinėmis temomis. Taip pat parašė atsiminimus „Neramios dienos“, remdamasis vestu savo dienoraščiu.

Pagal Matulionį, lietuviybės išlaikymo pagrindas buvo, yra ir toliau bus šeima. Visos mokyklos, parapijos, darželiai, organizacijos ir spauda nepadės, jei šeima nulieta. Antra grėsmė, kuri mus silp-

nina, tai yra politinis susiskaldymas. Yra būtina siekti politinio vieningumo. Taip pat labai svarbu rasti draugų kitataučių tarpe, daugiau pasitikėti savimi ir artimiau jungtis su bendro likimo nuskriaustaisiais. Jis pasakė: „Laikaisi teorijos, kad iš kiekvieno žmogaus daug ką galima išspausti. Gimsta genijai, kurie tarytum kartu atsineša kažką. Tačiau aplamai mokslas, pasiryžimas, pamėgimas, o svarbiausia, pats darbas išmoko visko“.

Jonas Matulionis mirė 1980 metais sausio 24 d. Toronte.

PASAULIO MALDA

Laima Švėgzdaitė

Kosminės visatos sąmonėje,
Užlinguotas kaip kūdikis žemiškos motinos,
Pasiduodi estetiškai emocijai,
praktiškai gyvenimo taisyklei,
Minčių sistamai, arba net religijai.
Stabmeldybė atskleidžia vienerūšį
tikslų vertinimą
Ir individai sutirpsta be apribojimų,
be pasigailėjimo ženklo.
Fizinės ištraukos nudaužos yra
vienodos, nepaliečiamos —
O žvilgesys nuolankiausio atomo
virpa, spinduliuoja su šventa absoliucija.
Prasiskverbimai lemiamosios priežasties
ir paviršutiniškos išvaizdos pasirodymas
— lieka tie patys.
Tik rytinė vizija mėlyno lotuso
tampa įdvasinta
neapčiuočiama ir grožio.

II

Dievaičiai lengvai atsiectos laisvės
priariartina, šaukiantys sūnaus vardais:
kalba jie visom generacijom, besiprašant
elgetaudami meilės, pagarbos ar išmaldų.
Gyvybės apkrautos raukšlės dėstosi
į galias šiltas klostes.
Energinga veikla suminkštėja
Ir paklydimas lengvas laiko gilumoje.
Tai žemės džiaugsmas pirmapradis,
nesugriaunamas ir nuo amžių esąs.
Tai savanoriška, pagoniškumo
bičiulystės arba kankinio auka.

V. Kolyčius

Ateitininkų stovyklos Kanadoje

Turbūt visiems Amerikoje ir Kanadoje yra girdėtas vardas Wasaga. Tai tėvų pranciškonų stovyklavietė, apie 85 mylios į šiaurę nuo Toronto, prie Georgian Bay smėlėto kranto. Pati stovyklavietė yra miške, nesimato nuo pagrindinio kelio ir, reikia pasakyti, yra graži, ideali, daug kam labiau patinka už Dainavą.

Toje stovyklavietėje per daugelį metų buvo ruošiamos ateitininkų stovyklos. Tai buvo ne tik Kanados ateitininkams, bet kiekvienais metais dalis stovyklautojų būdavo iš JAV. Tuo pačiu metu vykdavo jaunučių ir vyresniųjų moksleivių stovyklos, kitaip sakant, dvi stovyklos tuo pačiu laiku. Abi grupės turėdavo atskiras programas ir atskirus vadovus. Kiekvienais metais

pusė visų vadovų atvykdavo iš JAV, dažniausia tie patys, kurie vadovaudavo ateitininkų stovykloms Dainavoje ar Neringoje. Kai kuriais metais stovyklautojų skaičius siekdavo 150-160.

Tačiau metai po metų stovyklautojų pradėjo mažėti, nes iš viso sumažėjo to amžiaus jaunuolių ir ekonominių sumetimais stovyklų nebeapsimokėjo ruošti. Nuo 1981 m. ateitininkų stovyklos neberuošiamos. Vieni ateitininkai stovyklauja bendroje jaunimo stovykloje, kurią ruošia Prisikėlimo parapijos jaunimo sekcija, kiti stovyklauja Dainavoje.

Wasaga nebuvo vienintelė stovyklavietė, kurioje vyko ateitininkų stovyklos. Dar prieš pranciškonams įsigyjant tą stovyklavietę, ateitininkai stovyklavo netoli Hamiltono, prie Fort Erie p.p. Narušių ūkyje. Tai buvo pačios pirmosios Kanados ateitininkų stovyklos. Stovyklų organizavimu, programų paruošimu ir visais kitais reikalais rūpindavosi Toronto sendraugiai.

Be Wasagos eilę metų Montrealio ateitininkai ruošdavo stovyklas Laurentian kalnuose. Ten dalyvavo daugiausia Montrealio ateitininkai, tačiau atvykdavo ir iš kitur.

Gaila, kad abi stovyklos dėl sumažėjusio stovyklautojų skaičiaus neberuošiamos. Gal vėl ateis nauja karta ir jaunų ateitininkų skaičius padidės. Daugelis buvusių stovyklautojų ir vadovų yra sukūrę šeimas ir šiuo metu jų vaikai jau priklauso jaunūčiams. Ateina nauja karta, ir, reikia tikėtis, kad Wasagoje vėl kils ateitininkų vėliava.



Wasagos stovyklautojai ir komendantas — V. Kolyčius.



Stovyklos komendantas K. Manglicas su vadovais.



Wasagos stovyklos bendras vaizdas.

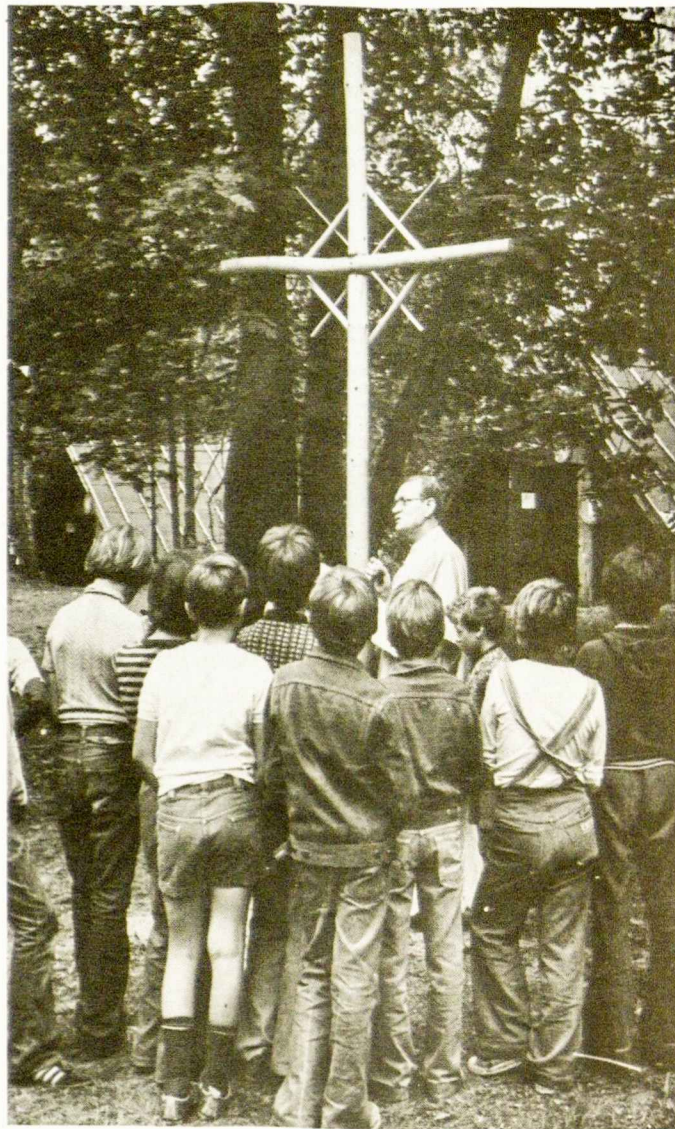
J. Andrulis

Pirmosios Kanados ateitininkų stovyklos

Teko daugiau ar mažiau aktyviai dalyvauti šiose stovyklose, todėl nebuvo sunku sutikti jas aprašyti. Tai buvo daugiau kaip prieš 30 metų. Liko bendri išpūdžiai, vaizdai, o detales jau sunkiau prisiminti. Teko į talką pasikviesti senus „Tėviškės žiburių“ puslapius, kuriuose tilpo tų stovyklų aprašymai.

Pirmoji jaunesniųjų ateitininkų (t.y. moksleivių, nes tuo laiku Kanados ateitininkai buvo pasiskirstę į vyresnius ir jaunesnius) stovykla vyko 1952 m. nuo liepos 27 iki rugpjūčio 4 d. prie Medad ežero, Narušių ūkyje, pakely tarp Toronto ir Hamiltono. Stovyklos organizatorius buvo Jaunesniųjų ateitininkų centro valdybos pirmininkas K. Ašoklis (dabar medicinos daktaras, gyvenęs Vokietijoje netoli Bonos). Stovyklos vadovybę sudarė: kapelionas — kun. dr. J. Tadarauškas (vėliau pakeltas į prelatus); viršininkė — Iz. Matusevičiūtė; berniukų vadovas — P. Girnius; mergaičių vadovė — T. Verbickaitė; ūkio reikalus tvarkė P. Bražukas ir jam talkino jo žmona Regina. Vadovybė stengėsi stovyklautojus užimti sportu ir kitais užsiėmimais, bet labiausiai jaunimą traukė ežeras ir irklavimas laiveliais. Kita didelė įdomybė buvo šeimnininko arkliai, kuriais jis leido jaunimui jodinėti. Stovykla susilaukė svečių, ypač kunigų. Lankėsi kun. J. Petrėnas, kun. A. Račkauskas, kun. A. Totoraitis, kun. J. Mačiulaitis, kun. A. Prakapas, OFM, kun. K. Žalalis, OFM. Stovyklavo viešnia iš Čikagos dr. D. Naratavičiūtė, kuri pravedė pokalbius su mergaitėmis. Stovyklą finansiškai globojo P. Alekna, ankstyvesnės kartos ateivis, kuris padengė išlaidas tų stovyklautojų, kuriems buvo sunkiau užsimokėti stovyklos mokesčių. Prieš pabaigą, penktadienį, buvo suorganizuotas partizanų vakaras, kurį pravedė ir jautrų žodį tarė A. Ankudavičius. Šeštadienį įvyko jaunųjų ateitininkų suvažiavimas, kuriame kalbėjo Iz. Matusevičiūtė ir J. Andrulis. Vakare prie laužo pasirodė net du stovyklos laikraštėliai — „Svirplys“ ir „Kočėlas“. Vienas, sako, daug iščirškė stovyklos paslapčių, kitas vanojo vadovybę ir stovyklaujančius. Sekmadienį buvo stovyklos uždarymas. Kalbėjo: Vyresniųjų ateitininkų centro valdybos pirmininkas dr. A. Juozapavičius, Ateitininkų federacijos dvasios vadas kun. dr. J. Gutauskas, svečias iš JAV bei Sendraugių centro valdybos pirmininkas A. Viliušis ir stovyklos organizatorius K. Ašoklis. Stovykla buvo užbaigta linksma gegužine, į kurią prigužėjo tautiečių iš Toronto, Hamiltono ir kitų apylinkių.

Antrąją, dviejų savaitių stovyklą, 1953 m. toje pačioje vietoje organizavo Vyresniųjų ateitininkų centro valdybos pirmininkas dr. A. Juozapavičius. Jam daug talkino Toronto valdybos sekretorė St. Vanagaitė, o Hamiltono — A. Grajauskaitė ir J. Pleinys. Stovyklai vadovavo šie asmenys: kun. B. Pacevičius — kapelionas, dr. A. Juozapavičius — viršininkas, K.



Wasagos stovyklos kapelionas kun. A. Prakapas su stovyklautojais.

Kaknevičius (dabar kunigas Lietuvos kankinių parapijoje) — komendantas ir berniukų vadovas, St. Verbickaitė — jo padėjėja ir mergaičių vadovė, ūkvedžiai — J. Andrulis ir P. Bražukas. Visų sveikata rūpinosi dr. Norvaišienė. Stovykla prasidėjo liepos 27 d. tokia tvarka: 8 v.r. — keltis, 8.30 v.r. — vėliavos pakėlimas ir Mišios, 9 v.r. — pusryčiai, o po to darbai bei užsiėmimai, sportas aikštėje ir vandenyje, išvykos laiveliais, 1 val. — pietūs, poilsis ir vėl sportas, o 4 v.p.p. — pavakariai, paskaitos, pasiruošimas vakaro programai, 7.30 v.v. — vakariėnė, vėliavos nuleidimas, malda ir tautos himnas, o tada laužas. Prie laužo skambėdavo sutartinės, buvo sakomi eilėraščiai, sekamos pasakos, linksmieji broliai nesigailėjo ypač pasižymėjusių stovyklautojų, kliūdavo ir valdžiai. Viename iš tokių vakarų programą atliko sol. V. Verikaitis ir Vyt. Kastytis (baigęs dramos studiją ir dabar vienas iš

„Tėviškės žiburių“ redaktorių). Paskaitas skaitė kun. B. Pacevičius, inž. Pr. Razgaitis, kun. B. Grauslys, OFM, Vyt. Šadreika, St. Prapuolenytė ir J. Andrulis. Po paskaitų sekė diskusijos. Stovyklavimo metu buvo suruošta gegužinė. Gegužinė suvažiavusieji domėjosi stovyklos gražiu papuošimu, kurį įvykdė St. Verbickaitė ir J. Ladyga. Taip pat įvyko ir vyresniųjų ateitininkų suvažiavimas, kuriame dalyvavo virš 100 atstovų, jų tarpe dešimtukas iš Klivlando. Buvo išklausti pranešimai, pasidalinta mintimis, duota sugestijų tolimesnei veiklai. Čia buvo išrinkta ir alfabetine tvarka šios sudėties centro valdyba: J. Andrulis, Ir. Goceitaitė, Iz. Matusevičiūtė, Vyt. Šadreika ir St. Verbickas. Partizanų vakaro programa vyko prie nežinomo partizano kapo bei aukuro. Dalyvavo daug svečių, jų tarpe ir kunigų. Kun. dr. J. Tadarauskas užbaigė laužą ir tarė žodį. Skambėjo partizanų dainos, eilėraščiai. Dar kalbėjo kun. A. Račkauskas ir kun. A. Narkus. Vakaras baigtas ateitininkų ir tautos himnais. Į stovyklą kiekvieną vakarą atvykdavo vyresniųjų ateitininkų ir šiaip svečių. Įdomios buvo suaugusių bėgimo lenktynės. Tokių lenktynių uolus dalyvis buvo ir kun. Tadarauskas.

Stovykla uždaryta laužu antrosios savaitės šeštadienį. Kalbėjo KLB krašto valdybos pirmininkas J. Matulionis, moksleiviai pasirodė su scenos vaizdeliais, linksmieji broliai džiugino visus. Šiuo paskutiniu laužu atsisveikinta su antrąja Kanados ateitininkų stovykla.

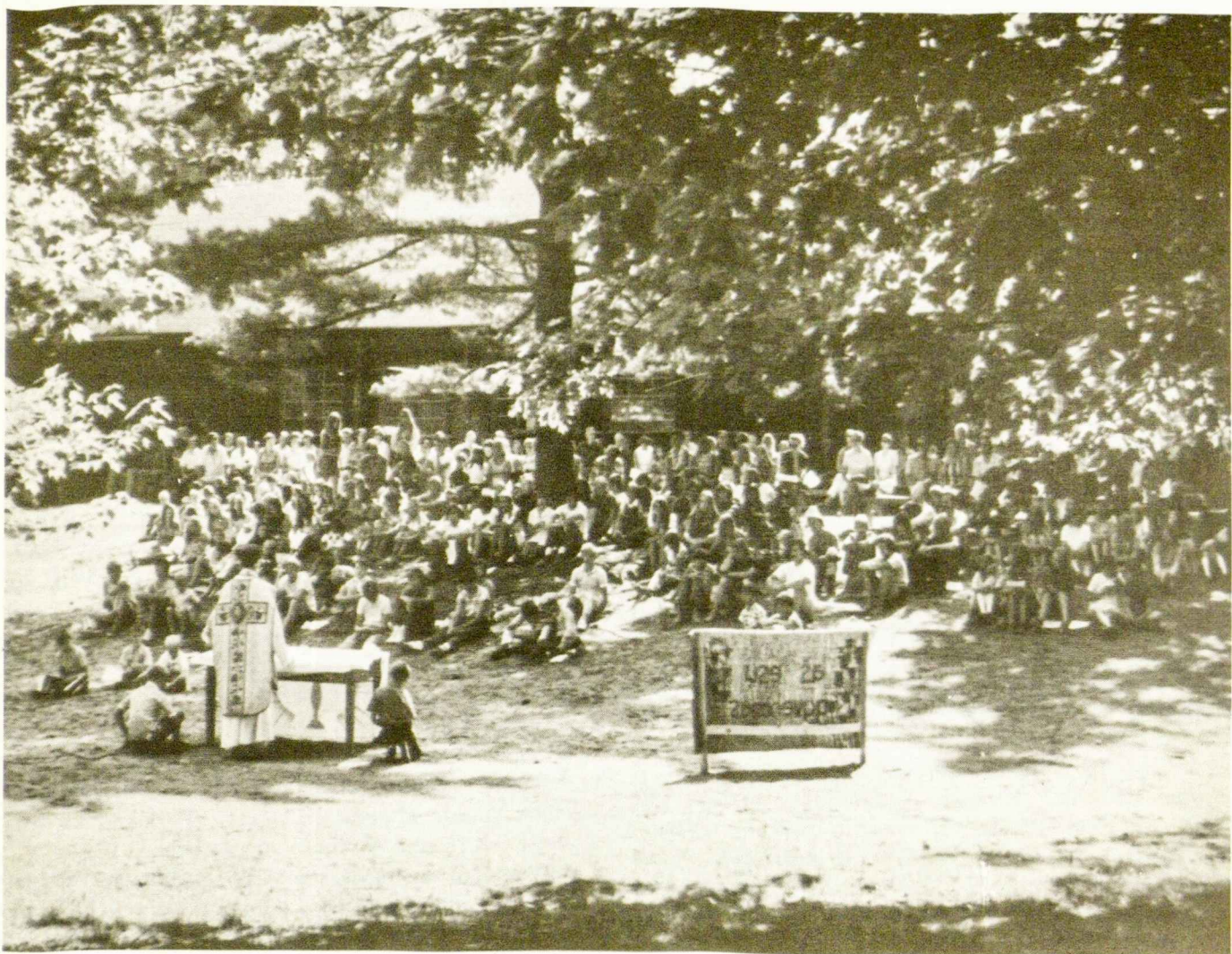
Trečiajai stovyklai, kuri įvyko 1954 m. rugpjūčio 21–30 dienomis, nutarta ieškoti naujos vietos, nes Narušio ūkis kaip ir nusibodo. Mat čia vasarą veik kas

sekmadienis būdavo ruošiamos gegužinės. Stovyklą šį kartą irgi organizavo Vyresniųjų ateitininkų centro valdyba, pirmininkaujama J. Andrulio. Vietą padėjo surasti J. R. Simanavičius. Jis pažinojo ankstyvesnės imigracijos lietuvių ūkininkus Daubarus, gyvenančius netoli Dunville miestelio, prie Erie ežero. Vieta, kurią apžiūrėti kartu nuvyko dar ir kun. dr. V. Gidžiūnas, OFM, iš karto patiko. Sodybą puošė gražūs ir erdvūs pastatai, apaugę medžiais, taip kaip mūsų turtingoje Suvalkijoje, ežero krantas ir dugnas išklotas gražiu smėliu, o netoliese kalva apaugusi ažuolais. Toje kalvoje ir įsitaisė stovykla. Išdygo palapinės, pasivadinusios Lietuvos miestų vardais, kaip antai Kernavė, Vilnius, Kybartai... Stovykla įdomiai pasipuošė. Čia ypač pasižymėjo vos tik meno mokyklą baigęs J. Staškevičius (dabartinis Lietuvos kankinių parapijos klebonas). Jis paveikslais pailiustravo rožinio paslaptis, nupiešė paveikslą, vaizduojantį nušautą lietuvį — laisvės kovotoją. Pati jau aplinkuma kėlė stovyklautojų nuotaiką. Susižavėjęs korespondentas rašė: „Šiame gojelyje viešpatavo mažutė Lietuva su mūsų giliai tikinčio lietuviško kaimo tradicijom. Čia skambėjo giesmės, girdėjosi gražus harmoningas rinktinių dainų dainavimas, vaidinimai, deklamacijos, dailiojo skaitymo bei kalbėjimo varžybos“ („Tėviškės žiburiai“, 1954.IX.2, nr. 34).

Į stovyklą buvo priimti studentai, moksleiviai ir mokiniai nuo 10 metų amžiaus. Įdomu prisiminti ir stovyklos mokestį — tik \$1.50 dienai. Nutarta šioje stovykloje jaunimą užimti ne tik sportu ir kitais fiziniais užsiėmimais, bet įtraukti ir į dvasines-protines pratības. Kiekvieną dieną stovyklos kapelionas at-



Laužo programa Wasagos stovykloje — stovyklautojai, tėveliai, svečiai.



Šv. Mišios Wasagos stovykloje.

našavo šv. Mišias ir sakė pamokslus. Atskirose grupėse stovyklautojai ruošėsi deklamavimo, dailiojo skaitymo ir iškaltos varžyboms. Laimėtojai buvo apdovanojami knygomis. Ruošėsi taip pat ir laužų pasirodymams: dainavo, sakė eilėraščius, vaidino. Buvo ir paskaitų. Ateitininkų ideologijos klausimais kalbėjo kun. dr. Pr. Gaida, inteligentiškumo principą gvildeno K. Manglicas, o ateitininkų istoriją nušvietė St. Prapuolenytė. Laikraštėlį „Kibirkštį“ redagavo A. Ankudavičius ir J. Staškevičius. Stovyklos kapelionas buvo kun. dr. V. Gidžiūnas, OFM, bet jis darbavosi ir daugiau, nes jam rūpėjo ne tik dvasiniai reikalai. Rankoves atsiraitojęs jis padėjo statyti palapines, uoliai dalyvavo programų paruošime. Bendrai, atsikėlus į Torontą jis visu atsidavimu įsijungė į ateitininkų veiklą. Stovyklos viršininku buvo J. Andrulis, St. Verbickas — komendantas, L. Januška (dabar pranciškonas kunigas Prisikėlimo parapijoje) — berniukų vadovas, Ir. Gotceitaitė — mergaičių vadovė.

Baigiantis stovyklai, penktadienį įvyko jaunesniųjų ateitininkų suvažiavimas, kuriame su teise kooptuoti valdybon narius buvo išrinkti A. Ankudavičius ir J. Staškevičius. Šeštadienį buvo vyresniųjų ateitininkų suvažiavimas, kuriame išrinkta nauja valdyba: K. Astravas, A. Pabedinskas, St. Prapu-

lenytė. Vakare — Tėvynės vakaras, skirtas prisiminti Lietuvos laisvės kovotojus. Į vakarą suvažiavo daug svečių. Prie aukuro ir partizanų kapo stovyklautojai atliko specialią programą. Taiklų žodį tarė KLB krašto valdybos pirmininkas J. Matulionis. Sekmadienį — stovyklos uždarymas. Ryta buvo pamaldos, kuriose dalyvavo ir svečiai: ūkio šeimininkai bei jų kaimynai. Vėliavos nuleidimas buvo palydėtas ateitininkų ir tautos himnais. Programą pravedė stovyklos komendantas St. Verbickas. Kalbėjo Kanados lietuvių katalikų federacijos pirmininkas ir „Tėviškės žiburių“ redaktorius dr. A. Šapoka, Ateitininkų federacijos dvasios vadas kun. dr. V. Gidžiūnas, OFM. Visiems stovyklautojams, svečiams ir šeimininkams padėkojo stovyklos viršininkas J. Andrulis.

Stovykla pasibaigė, tačiau jos dalyviai nenoriai skirstėsi: kai kurių skruostus, ypač mergaičių, vilgė ašaros. Buvo susidraugauta, smagu ir gera.

Taip pasibaigė paskutinė pionierinė ateitininkų stovykla. Atsikėlę į Torontą tėvai pranciškonai įkūrė parapiją ir Wasagos vasarvietėje ant ežero kranto įsigijo gražų pušynėlį, kuriame išaugo reikalingi stovyklai pastatai. Ten klestėjo tolimesnės ateitininkų stovyklos, priglaudusios lietuvių jaunimą ne tik iš Kanados, bet ir iš JAV.

Dr. O. Gustainienė

Kanados ateitininkų įnašas į lietuvišką veiklą

Tautiškumo ir visuomeniškumo principai angažuoja kiekvieną ateitininką aktyviai veiklai tiek savojoje organizacijoje, tiek ir kitose lietuviškos veiklos srityse. Šio informacinio straipsnio apimtis neleidžia išsamiai pažvelgti į visų ateitininkų ilgų metų darbus įvairiose valdybose, komisijose, parapijų tarybose, spaudoje. Tenka apsiriboti, paminint tuos ateitininkus, kurie dirbo ir tebedirba vadovaujančiose pozicijose.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmasis pirmininkas — a.a. J. Matulionis (1958-61). Vlik-o pirmininkas (1955—57). Kanados Liet. Bendruomenės pirm. (1952—55). A. a. J. Matulionis visą savo gyvenimą buvo pašventęs visuomeniniam darbui. (Smulkesnės žinios apie a.a. J. Matulionį randamos jo nekrologe).

Dr. J. Sungaila buvo antrasis PLB pirmininkas ir rengimo komisijos pirm. antrojo bei penktojo PLB kongreso Toronte. Organizacinio Komiteto pirm. Toronte įvykusio 7-tojo ateitininkų Federacijos Kongreso (1965), Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimo (1970), šv. Kazimiero metų Religinio Pasaulio Lietuvių Kongreso (1984). Dr. J. Sungaila už katalikišką-visuomenišką veiklą apdovanotas Popiežiaus ordinu „Pro Ecclesia et Pontifice”.

Kanados Lietuvių Katalikų Centro, įsteigto 1968 m., organizacinio komiteto pirm. buvo a.a. J. Matulionis. Pirmame KLK Centro suvažiavime (1969) pirmininku išrinktas dr. J. Sungaila sėkmingai tose pareigose dirbo 10 metų. Nuo 1980 m. pirm. pareigas eina V. Bireta. K.L.K. Centro tikslas — plačios apimties katalikiškoji veikla, glaudžiai bendradarbiaujant su lietuviškomis parapijomis ir katalikiškomis organizacijomis. Ypatingai daug dėmesio kreipiama į Kanados dvasiškių ir plačiosios visuomenės informavimą apie religinę padėtį Lietuvoje. Į Centrą išrenkama 14 atstovų, kurių dauguma yra ateitininkai.

Kanados Lietuvių Katalikų Moterų draugijos atkūrimo iniciatorių grupėje (1949) aktyviai reiškėsi ateitininkės: dr. A. Užupienė, dr. V. Giriūnienė, a.a. Z. Daugvainienė, A. Kuolienė, S. Aušrotienė. Skyrių atstovių suvažiavimo išrinkta Centro valdyba (1955) pradėjo leisti „Moters” žurnalą. A. a. I. Matusevičiūtė redagavo šį žurnalą nuo 1957 iki 1966 m. A. a. Z. Daugvainienė dirbo redakcinėje kolegijoje 1966—70. Žurnalo administratorė nuo 1950 m. yra B. Pabedinskienė.

Centro valdybos pirm. pareigas ėjo dr. A. Užupienė, dr. V. Giriūnienė, a.a. Z. Daugvainienė, o nuo 1967 m. dr. O. Gustainienė, kuri už katalikišką veiklą yra apdovanota Popiežiaus medaliu „Bene Merenti”.

Kanados Lietuvių Bendruomenės pirmininkais yra buvę: a.a. J. Matulionis, dr. S. Čepas, B. Sakalas, P. Lukoševičius, J. Kuraitė.

Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija, įsteigta 1949 m. Toronte, yra leidėja savaitraščio „Tėviškės žiburiai”. Pirmuoju šios draugijos valdybos pirmininku buvo B. Sakalas. A. a. V. Užupis paruošė draugijos statutą. „Tėviškės žiburių” lėšoms telkti ir spaus-tuve rūpintis susidarė „Žiburių Spaudos draugija”. Čia daug yra pasidarbavę St. Dargis, P. Bražukas, V. Aušrotas, A. Bumbulis. 1965 m. šios abi draugijos susijungė į vieną vienetą — Liet. Kat. Kultūros draugiją „Žiburiai”. Dabartinėje draugijos valdyboje yra (išskyrus kun. A. Simanavičių) visi ateitininkai: dr. S. Čepas — pirm., P. Bražukas, J. Andrulis, kun. J. Staškus, R. Sakalaitė-Jonaitienė, A. Šimonėlienė.

„Tėviškės žiburius” iki mirties (1961) redagavo dr. A. Šapoka. Nuo 1961 m. redaktoriumi yra kun. dr. P. Gaida.

Maironio mokykla Toronte įkurta a.a. kun. P. Ažubalio pastangomis, talkininkaujant B. Sakalui 1948 m. Šioje mokykloje 4 metus mokytojavo ir 15 metų (1962—77) vedėjo pareigas ėjo J. Andrulis. Sekančius 5 metus vedėju buvo V. Bireta. Nemažas skaičius ateitininkų aukėjo ir tebeaukėja šeštadienius, mokytojaudami Maironio mokykloje.

Lietuvių kapinės (1960) įsteigė a.a. kun. P. Ažubalis, šv. Jono Krikštytojo parapijos klebonas nuo 1947 m. Perkėlė parapiją į naują bažnyčią Missisauga mieste, kurią pavadino Lietuvos Kankinių vardu. Šalia bažnyčios pastatė naujas patalpas „Tėviškės žiburių” spaus-tuvei. Įsteigė Anapilio korporaciją.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos trečiame kongrese Brazilijoje (1974) Gabija Juozapavičiūtė buvo išrinkta PLJ sąjungos pirmininke. Ketverių metų kadencijos laikotarpyje suorganizavo ir vadovavo ketvirtam PLJ sąjungos kongresui Europoje. Buvo akademinės programos komisijos pirmininke penktojo kongreso metu ir pravedė studijų dienas Trentono universitete Kanadoje.

Kanados Lietuvių Jaunimo sąjungos pirmasis pirmininkas buvo Almis Kuolas, o trečiasis — P. Kuras. Ir šiandien didokas skaičius ateitininkiškojo jaunimo darbuojasi Kanados LJ sąjungoje. 1984 m. Sąjungos metiniame suvažiavime Hamiltone dalyvavo 18 anrių, iš kurių 14 yra Kanadoje gyveną ateitininkai.

Lietuvių Kredito kooperatyvai Kanadoje

„Parama” įsteigta Toronte 1952 m. Steigėjų tarpe darbavosi a.a. J. Matulionis ir a.a. V. Užupis.

„Litas” 1954 m. įsteigtas Montrealyje. Vienas iš steigėjų ir nuolatinis valdybos narys — a.a. P. Rudinskas, kuris 2 metus buvo ir „Nepriklausomos Lietuvos” redaktoriumi.

„Prisikėlimo parapijos” kooperatyvas įsteigtas 1962 m. Steigimo laikotarpyje daug pasidarbavo a.a. J. Matulionis ir dr. S. Čepas. Iniciatorių tarpe buvo ir a. a. V. Užupis, Aloyzas Kuolas. Nuo 1962 m. kooperatyvo valdybos pirmininku yra dr. S. Čepas. Kooperatyvo vedėju buvo a.a. J. Matulionis. Nuo 1977 m. vedėjas yra R. Underys.

„Talka” Hamiltone įsteigta 1955 m. Valdybos pirmininku yra buvęs a.a. E. Sudikas.

Šiam „Ateities” numeriui auکوjo

\$200.00 dr. J. Sungaila.

\$50.00 dr. O. Gustainienė, P. Kuras, A. Puteris.

\$25.00 J. ir R. Žiūraičiai.

\$20.00 S. ir V. Aušrotai, B. ir V. Biretos, N. Budrienė, S. Čepas, E. ir J. Čuplinskai, kun. dr. P. Gaida, kun. J. Gutasakas, kun. K. Kaknevičius, V. Krikščiūnas, A. ir A. Kuolai, R. ir L. Kuliavos, J. Palys, J. Pilipavičius, A. Saulis, V. ir Ž. Vaičiūnai.

\$10.00 K. Abromaitis, J. Andrulis, A. ir E. Abromaičiai, A. Bumbulis, O. Girdauskas, J. ir V. Jasinevičiai, T. ir V. Kasperavičiai, V. Kolyčius, A. Matulionienė, V. Marcinkevičius, J. Nešukaitis, Pranaitis, J. ir A. Puteriai, A. Rūkas, J. Stravinskas, A. P. Ulba, R. Ulba, J. Vaičeliūnas, S. Vaštakas, P. Vilutis, Zarembaitė.

\$5.00 M. Stundžienė, Kisieliūtė.

90. 725. 218